

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 2-3.06.2017 na kierunku *filologia*
prowadzonym na Wydziale Humanistycznym
Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	15
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	16
Dobre praktyki	16
Zalecenia	16
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	16
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	16
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	23
Dobre praktyki	25
Zalecenia	25
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35
Dobre praktyki	36
Zalecenia	36
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	39
Zalecenia	39
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	40
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	42
Dobre praktyki	42

Zalecenia	42
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	42
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	42
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	48
Dobre praktyki	49
Zalecenia	49
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	50
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	50
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	54
Dobre praktyki	55
Zalecenia	55
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	55
Załączniki:	56
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	56
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	57
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	59
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	82
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	85
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	86
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	88

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA
członkowie:

1. dr hab. Beata Mikołajczyk, ekspert PKA
2. dr hab. Ariadna Strugielska, ekspert PKA
3. prof. dr hab. Anna Warda, ekspert PKA
4. mgr Ludwika Piwowarczyk, ekspert ds. postępowania oceniającego
5. Bartłomiej Majewski, ekspert student

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku filologia prowadzonym na Wydziale Humanistycznym UKW w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Poprzedniej oceny jakości kształcenia na wizytowanym kierunku dokonano w 2011 roku i przyznając ocenę pozytywną.

Wizytacja została przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z Raportem samooceny przekazanym przez władze Wydziału. Przebieg wizytacji odbył się zgodnie z ustalonym harmonogramem. Podczas wizytacji miały miejsce spotkania z władzami Uczelni i Jednostki, autorami Raportu Samooceny, członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, nauczycielami akademickimi, osobami odpowiedzialnymi za prowadzone na kierunku specjalności, praktyki, studentami, przedstawicielami Samorządu Studentów, jak również z osobami odpowiedzialnymi za wymianę międzynarodową oraz pracownikami odpowiedzialnymi za pomoc studentom niepełnosprawnym, pracownikami biblioteki. Przeprowadzono również hospitacje zajęć dydaktycznych i dokonano przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych, a także dokonano przeglądu infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące ZO PKA, gdzie dokonano oceny stopnia spełnienia poszczególnych kryteriów, sformułowano uwagi i zalecenia, które przedstawiono władzom Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	Filologia
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych w dyscyplinach: językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia stacjonarne: I stopnia: 6 semestrów, 186/189/234/244/271 punktów ECTS (w zależności od specjalności) Studia stacjonarne i niestacjonarne: II stopnia: 4 semestry, 120/122/125/187/199 punktów ECTS (w zależności od specjalności)
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Studia stacjonarne I stopnia: - filologia angielska - filologia rosyjska - germanistyka - lingwistyka stosowana (język angielski z językiem rosyjskim) - lingwistyka stosowana (język angielski z językiem niemieckim)

	- lingwistyka stosowana (język angielski z językiem arabskim) - lingwistyka stosowana (język niemiecki z językiem rosyjskim) - lingwistyka stosowana (język rosyjski z językiem chińskim) Studia niestacjonarne II stopnia: - filologia angielska - filologia rosyjska - germanistyka - lingwistyka stosowana (język angielski z językiem rosyjskim) - lingwistyka stosowana (język angielski z językiem niemieckim) - lingwistyka stosowana (język angielski z językiem arabskim) - lingwistyka stosowana (język niemiecki z językiem rosyjskim)	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat Studia II stopnia – magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia: 49 Studia II stopnia: 37	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	896 (I i II stopień)	94 (II stopień)
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia: 930-1275 h Studia II stopnia: 465-660 h	Studia II stopnia: 264-274 h

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

ZO PKA podjął decyzję o podniesieniu oceny w kryterium 7 z oceny „zadowalającej” na ocenę „w pełni”. Motywując to wprowadzonymi i wprowadzanymi działaniami naprawczymi poprawiającymi standard infrastruktury przez podjęte (częściowo zakończone) remonty sal dydaktycznych, deklarację o wyposażeniu ich m.in. w niezbędny sprzęt komputerowy, krzesła i rolety zaciemniające oraz oznakowanie alfabetem Breille’a (przedstawiono dokument władz uczelni).

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Kryterium 7 - Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Koncepcja kształcenia na studiach I i II stopnia realizowanych na kierunku filologia na Wydziale Humanistycznym UKW w Bydgoszczy wynika z *Uchwały Rady WH Nr 95/2016/2017 z dnia 13 grudnia 2016*. W przyjętych dokumentach określono cele strategiczne i operacyjne rozwoju kierunku, podporządkowując je *Misji i strategii rozwoju Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego na lata 2016-2020*. Misja uczelni zakłada umacnianie pozycji naukowo-dydaktycznej UKW, jako uczelni szerokoprofilowej, kształcącej w duchu otwartości i tolerancji, poprzez badania naukowe prowadzone zgodnie z najwyższymi standardami. Misja UKW zakłada harmonijne łączenie badań podstawowych, stosowanych i wdrożeniowych oraz konsolidowanie wartości akademickich. Dokument mówi również, że kapitałem i nadrzędną wartością Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego jest wspólnota pracowników, studentów i doktorantów. Co więcej, Uczelnia otwarta jest na potrzeby społeczeństwa i kraju, pogłębia związki z praktyką gospodarczą.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowana w Instytucie Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej (INiLS) i Katedrze Germanistyki (KG). Na poziomie ogólnym koncepcja w Instytucie i Katedrze jest zgodna z misją UKW ze względu na intensywną działalność naukową, dążenie do prowadzenia procesu dydaktycznego w duchu dialogu interkulturowego, oraz z uwagi na szeroką i zróżnicowaną ofertę specjalności, obejmującą zarówno tradycyjne filologie: angielską, niemiecką i rosyjską, jak i mniej konwencjonalne połączenia, na przykład język angielski z językiem arabskim, czy język rosyjski z językiem chińskim. Jednak ZO PKA zauważa, że koncepcja kształcenia nie jest w pełni spójna w obrębie INiLS i KG. Tym samym, na poziomie szczegółowym misja uczelni jest w różny sposób odzwierciedlana w koncepcji/koncepcjach kształcenia na kierunku. Na przykład, elementy misji UKW mówiące o dążeniu do budowania wspólnoty akademickiej są dostrzegalne w obrębie INiLS, ale już mniej zauważalne są między Instytutem a KG. W trakcie rozmów z pracownikami ZO PKA dowiedział się, że już sama nazwa Katedry (Katedra Germanistyki) celowo nie zawiera członu filologia, aby wskazać na odrębność między zespołami

prowadzącymi kierunek. Różnice widoczne są również w koncepcji kształcenia językowego. I tak, KG nie uczestniczy w kształceniu na specjalnościach w ramach lingwistyki stosowanej; pracownicy Katedry oferują zajęcia wyłącznie w ramach specjalności germanistyka. W efekcie, koncepcja kształcenia wypracowana przez KG, łącząca w znacznej mierze kształcenie filologiczne z modułami zajęć powiązanych z zastosowaniem praktycznym (np. Język niemiecki w biznesie i ekonomii, gastronomii, hotelarstwie, prawie i administracji), nie koreluje z koncepcją kształcenia, którą odzwierciedla specjalność lingwistyka stosowana z językiem niemieckim, gdzie nie proponuje się żadnego modułu zajęć związanych z biznesem, hotelarstwem czy administracją. Spostrzeżenie to wiąże się ściśle z kolejnym elementem misji UKW, jakim jest afiliacja edukacji akademickiej z otoczeniem gospodarczym, realizowanym odmiennie przez koncepcję/koncepcje kształcenia w ramach kierunku.

W ramach INiLS związki z praktyką gospodarczą są nikłe – koncepcja kształcenia realizowana w Instytucie nie jest wynikiem realnych konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi. Jak stwierdzili przedstawiciele firmy ATOS, obecni na spotkaniu z ZO PKA, firma jest zainteresowana rekrutacją studentów z dobrą znajomością języka obcego i nie angażuje się we współpracę mającą na celu tworzenie/modyfikowanie koncepcji kształcenia. Natomiast w przypadku KG, koncepcja kształcenia jest wynikiem rzeczywistego wpływu przedstawicieli SDL, firmy tłumaczeniowej, którzy oferują Katedrze pomoc w dostosowaniu oferty kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. Stąd wynika między innymi także inne podejście do kształcenia językowego. Jest ono nastawione komunikacyjnie, co z jednej strony odpowiada wymogom rynku pracy po drugie jest nowocześniejsze z punktu widzenia metodyki nauczania języków obcych. Różnica dotycząca stopnia otwartości na potrzeby otoczenia gospodarczego, którą ZO PKA zaobserwował w przypadku INiLS oraz KG, znajduje swoje potwierdzenie w typie badań, które każdy z ww. zespołów łączy w ramach zakładanej koncepcji kształcenia. Choć misja UKW zakłada scalanie badań podstawowych i stosowanych, postulat ten jest pełniej realizowany w przypadku KG, niż w odniesieniu do INiLS, gdzie koncepcja kształcenia w znaczącym stopniu zasadza się na tradycyjnych, teoretycznych perspektywach akademickich, bez nastawienia na ich bezpośrednie praktyczne zastosowanie lub użytkowanie. Cele strategiczne, wyznaczające rozwój UKW, to: zapewnianie najwyższej jakości kształcenia, wzmacnianie pozycji naukowej uczelni, efektywna współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym i efektywne zarządzanie Uniwersytetem. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku realizuje 1. cel strategiczny poprzez ofertę nowych specjalności, łączących języki europejskie z językiem chińskim lub arabskim; jednocześnie jednak, co zostanie szczegółowo wykazane w dalszych częściach raportu, nie w pełni realizowany jest cel operacyjny dotyczący

analizy i oceny ofert kształcenia w instytutach i katedrach prowadzących kierunki studiów oraz uruchamiania nowych form kształcenia, w tym w szczególności e-learningu.

Zdecydowanego wzmocnienia wymaga również stopień powiązania koncepcji kształcenia w jednostce z WSZJK, a w szczególności z oceną i weryfikacją programów kształcenia i programów studiów. Na pozytywną uwagę zasługują natomiast starania w obszarze internacjonalizacji procesu kształcenia. Drugi cel strategiczny UKW, powiązany ze wzmacnianiem potencjału naukowo-badawczego uczelni, jest obecny w koncepcji/koncepcjach kształcenia na ocenianym kierunku przede wszystkim w formie korelacji między zainteresowaniami naukowymi pracowników i ukierunkowaniem kształcenia na filologii. Na uwagę zasługuje tu projekt badawczy KG w ramach Germanistische Institutspartnerschaft (GIP) pt. Transformationen. Neue Germanistische Perspektiven in Forschung und Lehre, który miał na celu ukazanie nowych perspektyw badawczych w germanistyce oraz transfer uzyskanej wiedzy i powiązanie jej z koncepcją kształcenia polskich i niemieckich studentów na studiach III stopnia. Kolejny cel strategiczny uczelni, czyli efektywna współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest, jak już wspomniano powyżej, powiązany głównie z koncepcją kształcenia realizowaną w KG. Czwarty cel strategiczny UKW jest powiązany z koncepcją/koncepcjami kształcenia na ocenianym kierunku poprzez potrzebę zapewnienia infrastruktury optymalnej dla realizacji zakładanej koncepcji. Jak zostanie to szczegółowo przedstawione w dalszej części raportu, infrastruktura na kierunku filologia nie stwarza warunków sprzyjających prowadzeniu nowoczesnego kształcenia językowego, szczególnie w powiązaniu z praktyką gospodarczą.

W koncepcji kształcenia na kierunku uwzględniono wzorce międzynarodowe, w szczególności ESOKJ (Europejski System Opisu Kształcenia Językowego). Należy jednak zaznaczyć, że odmienne interpretacje ESOKJ widoczne są w koncepcji kształcenia obowiązującej w INiLS, gdzie nacisk położony jest na umiejętności językowe, i w koncepcji kształcenia w KG, gdzie uwypuklono globalną kompetencję komunikacyjną.

Podsumowując, w ramach ocenianego kierunku istnieją dwie koncepcje kształcenia, które powiązane są ze sobą wzajemnie oraz misją i strategią rozwoju UKW tylko na poziomie ogólnych założeń. Na poziomie szczegółowym widać natomiast znaczące rozbieżności między INiLS i KG, które, w ocenie ZO PKA, prowadzą do sytuacji, gdzie misja i strategia UKW są w większym stopniu realizowane przez KG niż przez INiLS. Jednocześnie warto podkreślić, że oceniana Jednostka jest do pewnego stopnia świadoma zagrożeń wynikających z różnorodności/rozbieżności w obrębie kierunku filologia.

1.2.

Kierunek filologia jest powiązany z obszarem i dziedziną nauk humanistycznych oraz dyscyplinami: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo. Koncepcja kształcenia na kierunku wpisuje się w zakres prowadzonych w Jednostce badań w ww dyscyplinach. W obrębie językoznawstwa, prowadzone są badania dot. m.in.: leksykografii i leksykologii, przekładu, związków między językiem a kulturą, dialektologii, dyskursu, semantyki, pragmatyki i językoznawstwa komputerowego. Na uwagę zasługują badania językoznawcze w KG: analiza konwersacyjna na przykładzie polskich i niemieckich politycznych dyskusji telewizyjnych, werbalno-wizualna kreatywność w komunikacji reklamowej, czat doradczy w komunikacji za pośrednictwem Internetu. Wszystkie te obszary badawcze są odzwierciedlone na poziomie kierunkowych i/lub modułowych efektów kształcenia, przy czym badania językoznawcze prowadzone w szczególności w KG pozwalają na połączenia zainteresowań badawczych i potrzeb praktycznych, w tym umiejętności powiązanych bezpośrednio z rynkiem pracy na poziomie efektów kształcenia. W obrębie literaturoznawstwa, zarówno w KG jak i w INiLS, prowadzone są badania dot. m.in.: poetyki, komparatystyki, literatury dziecięcej, kobiecej, podróżniczej, autobiografizmu, literatury regionalnej i tożsamości mniejszościowej. W obrębie kulturoznawstwa, prowadzone są badania dot. m.in.: polityzacji religii, badania gier, kultury przedmiotu, folkloru magii ludowej. Wszystkie te obszary badawcze są odzwierciedlone na poziomie kierunkowych i/lub modułowych efektów kształcenia.

Badania naukowe są zatem prowadzone w dziedzinie nauk humanistycznych i pozostają w ścisłej korelacji z kierunkiem studiów. ZO PKA stwierdza zatem, że Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru nauk, do którego kierunek został przyporządkowany, w dyscyplinach: literaturoznawstwo, kulturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia. Jednocześnie należy zauważyć, że w INiLS dominują tradycyjne standardy filologiczne, szczególnie w odniesieniu do filologii rosyjskiej. Badania na filologii angielskiej i w KG charakteryzuje większa korelacja między teorią a praktyką, szczególnie w dyscyplinach językoznawczych.

Podejmowane przez pracowników problemy badawcze pozwoliły na uzyskanie grantu NCN pt. Sowietyzacja języka Niemców rosyjskich w latach 20. i 30 XX wieku, a także umożliwiły wydanie monografii, tomów pod redakcją oraz artykułów w punktowanych czasopismach naukowych. W tym kontekście, na uwagę zasługują powołane w INiLS Ośrodek badań nad XX-wieczną polszczyzną kresową oraz Ośrodek badań nad radzieckimi odmianami języków narodowych: polskiego i niemieckiego. Szczególnie to drugie centrum, ze względu na

powiązania rosyjsko-niemieckie, może posłużyć jako platforma uspójniania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku.

Jak wynika z obszernej dokumentacji przedstawionej ZO PKA, pracownicy Jednostki wygłaszają wykłady gościnne w ośrodkach partnerskich za granicą oraz uczestniczą w krajowych i międzynarodowych konferencjach, są członkami rad naukowych, komitetów redakcyjnych i komitetów organizacyjnych międzynarodowych konferencji naukowych. Uczestniczą też aktywnie w organizowanych konferencjach naukowych, wyjeżdżają na kwerendy biblioteczne, seminaria, kursy, szkolenia i warsztaty. Aktywność ta przekłada się nie tylko na profil własnych badań naukowych, ale także na realizację procesu dydaktycznego i formowanie koncepcji kształcenia. Wyniki prowadzonych w Jednostce badań naukowych są prezentowane podczas zajęć kierunkowych, w szczególności zajęć specjalizacyjnych, wykładów monograficznych i seminariów dyplomowych. ZO PKA stwierdza zatem, że Jednostka wykorzystuje wyniki badań w projektowaniu programu kształcenia na ocenianym kierunku, jak również w jego realizacji i doskonaleniu. Prowadzone klasyczne dla filologów badania w zakresie literaturoznawstwa, językoznawstwa znajdują zastosowanie szczególnie na zajęciach oferowanych dla magistrantów, seminariach, wykładach monograficznych. Warto podkreślić, że badania prowadzone przez germanistów (w zakresie głównie językoznawstwa oraz tzw. gender studys) wydatnie wpłynęły na cały program studiów, w ramach którego widać wyraźnie specyfikę tego ośrodka naukowego.

Do aktywności naukowej na ocenianym kierunku włączani są również studenci, którzy uczestniczą w studenckich międzynarodowych konferencjach naukowych i seminariach, a także są współautorami artykułów naukowych obok swoich promotorów. Włączanie studentów do prac badawczych prowadzi do uzyskiwania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

1.3

Efekty kształcenia dla studiów I stopnia na kierunku filologia, prowadzonych w trybie stacjonarnym, zostały podjęte *Uchwałą Senatu UKW Nr 83/2014/2015 z dnia 2015-04-28*. Efekty kierunkowe są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych i poziomu kształcenia, do których kierunek został przyporządkowany. Efekty kształcenia odzwierciedlają ogólnoakademicki profil ocenianego kierunku, są sformułowane w sposób powszechnie spotykany na polskich filologiach. Na uwagę zasługuje dbałość o równomierny rozwój wszystkich dyscyplin, z których oceniany kierunek się wywodzi: językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa. W konsekwencji, każda z dyscyplin opisana jest

oddzielnie w kategoriach wiedzy i umiejętności na poziomie efektów kierunkowych, co ilustrujemy na przykładzie literaturoznawstwa:

K1A_W4: ma uporządkowaną wiedzę ogólną, obejmującą terminologię, teorie i metodologię z zakresu literaturoznawstwa;

K1A_W8: ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu literaturoznawstwa, w tym podstawową wiedzę o metodach analizy i interpretacji tekstów, właściwą dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych;

K1A_U12: potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla literaturoznawstwa.

Opisane powyżej uszczegółowienie na poziomie efektów kierunkowych oznacza znaczną liczbę efektów modułowych powiązanych z ww. trzema rodzajami efektów kierunkowych zarówno w przypadku specjalności filologicznych, jak i powiązanych z lingwistyką stosowaną. Potwierdza to analiza dokumentacji, która wskazuje, że często tożsame efekty modułowe (i kierunkowe) są realizowane na filologii angielskiej i rosyjskiej oraz w przypadku lingwistyk stosowanych, których elementem jest jeden z tych języków. Dla przykładu, efekt modułowy dla przedmiotu „Językoznawstwo ogólne”: U01: potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla językoznawstwa (wywiedziony z efektu kierunkowego: K1A_U11) realizowany jest w niezmienionej formie na specjalnościach: filologia rosyjska, lingwistyka stosowana (język niemiecki z językiem rosyjskim, język angielski z językiem rosyjskim); podobnie efekt U01: potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla językoznawstwa realizowany jest w niezmienionej formie w ramach zajęć ze składni angielskiej na specjalnościach: filologia angielska, lingwistyka stosowana (język angielski z językiem rosyjskim, język angielski z językiem niemieckim); również efekt modułowy W01: ma podstawową wiedzę o instytucjach kultury oraz orientację we współczesnym życiu kulturalnym Polski i Rosji (wywiedziony z efektu kierunkowego K1A_W11) jest realizowany w tej samej formie w ramach przedmiotu „Kultura rosyjska” na specjalnościach: filologia rosyjska, lingwistyka stosowana (język niemiecki z językiem rosyjskim, język angielski z językiem rosyjskim). Co więcej, jak można również zauważyć na podstawie powyższych przykładów, w ramach przedmiotów prowadzonych przez IFiLS efekty kierunkowe są nieznacznie uszczegółowiane w ramach modułu lub wręcz kopiowane z zestawu efektów kierunkowych, co nie jest dobrą praktyką.

Efekty modułowe przedmiotów prowadzonych w ramach KG w każdym analizowanym przypadku w prawidłowy sposób konkretyzują efekty kierunkowe. Nie odnotowano również

przypadku, by efekt modułowy dla specjalności filologicznej i lingwistyki stosowanej był identyczny, co sugeruje należytą dbałość KG o profilowanie efektów modułowych zgodnie ze specyfiką specjalności lub/i potwierdza odnotowany wcześniej brak efektywnej komunikacji i współpracy między INiLS i KG.

Tradycyjnie filologiczna perspektywa kierunkowych efektów kształcenia na studiach I stopnia jest połączona z wysokimi umiejętnościami językowymi w zakresie języka specjalności (C1 według ESOKJ) i drugiego języka obcego (B2 według ESOKJ). W przypadku specjalności: lingwistyka stosowana, zakładany dla obydwu języków poziom biegłości, to C1 (a w przypadku, gdy jeden z języków, np. arabski, nauczany jest od podstaw, zakładany poziom kompetencji to B2+). ZO PKA stwierdza, że efekty kierunkowe w zakresie języka obcego zostały sformułowane poprawnie.

Praktyki zawodowe prowadzone są na kierunku na studiach I stopnia tylko w ramach specjalności germanistyka. Efekty modułowe przypisane praktykom zawodowym są skorelowane z kierunkowymi efektami kształcenia: K1A_K01, K1A_K03, K1A_K04 i K1A_K05. Przedstawiona ZO PKA dokumentacja nie jest wystarczająca, aby dokonać jednoznacznej oceny, czy efekty te są przypisane tylko modułowi praktyk zawodowych, czy też są realizowane przez studentów pozostałych specjalności w ramach innych zajęć.

Efekty kształcenia dla studiów II stopnia na kierunku filologia, prowadzonych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, zostały podjęte *Uchwałą Senatu UKW Nr 84/2014/2015 z dnia 2015-04-28*. Efekty kierunkowe są spójne z efektami kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych i poziomu kształcenia, do których kierunek został przyporządkowany; odzwierciedlają ogólnoakademicki profil ocenianego kierunku, w sposób poprawny pogłębiają i rozszerzają w wybranych aspektach wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uwzględnione w efektach kształcenia na studiach I stopnia.

Efekty kierunkowe dla studiów II stopnia w prawidłowy sposób definiują umiejętności językowe w zakresie języka specjalności (C2 według ESOKJ) i drugiego języka obcego (B2+ według ESOKJ).

W ramach powiązania kierunkowych efektów kształcenia z prowadzonymi w Jednostce badaniami naukowymi, są one odzwierciedlone na poziomie modułów zajęć seminaryjnych, specjalizacyjnych (do wyboru) oraz zajęć literaturoznawczych, kulturoznawczych i językoznawczych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowana w Instytucie Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej (INiLS) i Katedrze Germanistyki (KG). Na poziomie założeń ogólnych, koncepcja ta jest zgodna z misją i strategią rozwoju UKW. Jednakże ze względu na rozbieżności między INiLS i KG, w odniesieniu do kwestii szczegółowych misji i strategii Uczelni, takich jak połączenie kształcenia z wymogami otoczenia gospodarczego, czy też korelacja między badaniami podstawowymi i stosowanymi, KG w większym stopniu niż INiLS realizuje misję i strategię UKW. Oprócz zauważonych różnic w interpretacji koncepcji kształcenia między dwoma zespołami tworzącymi oceniany kierunek, problemem w skutecznym realizowaniu misji i strategii UKW jest infrastruktura niewystarczająca, by w pełni prowadzić nowoczesne kształcenie językowe dla potrzeb dynamicznej gospodarki.

Jednostka korzysta w swej koncepcji z wzorców międzynarodowych, w szczególności z ESOKJ, który jednakże realizowany jest odmiennie w INiLS i KG. Wzorce krajowe to polska tradycja filologiczna, która zapewnia rzetelne wykształcenie literaturoznawcze, językoznawcze i kulturoznawcze. Na uwagę zasługuje również próba uatrakcyjnienia koncepcji kształcenia na kierunku poprzez ofertę w ramach tzw. lingwistyki stosowanej, będącej *de facto* połączeniem elementów tradycyjnych neofilologii i/lub języka arabskiego czy chińskiego, gdzie dominują efekty kształcenia powiązane z dyscyplinami filologicznymi, przy nikłym udziale elementu stosowanego. Na brak zasadniczych różnic między specjalnościami filologicznymi (z wyjątkiem germanistyki) i lingwistyką stosowaną wskazuje w szczególności fakt częstej realizacji identycznych efektów przedmiotowych.

Efekty kierunkowe określone dla studiów I i II stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym ocenianego kierunku są sformułowane jasno i przejrzysto; są osiągalne przez każdego studenta (z wyjątkiem zastrzeżeń dotyczących efektów kierunkowych uszczegółowianych przez praktyki zawodowe). Realizacja efektów kształcenia, przesycanych efektami powiązanymi z literaturoznawstwem, kulturoznawstwem i językoznawstwem, prowadzi do uzyskania tradycyjnego wykształcenia filologicznego i wysokich kompetencji językowych. Efekty modułowe przedmiotów w ramach INiLS w nieznacznym stopniu uszczegółwiają efekty kierunkowe, co skutkuje wrażeniem wielokrotnej realizacji tego samego efektu. Dobrym wzorcem jest tu sposób konkretyzacji kierunkowych efektów kształcenia w KG.

Na pozytywną uwagę zasługują badania naukowe prowadzone w Jednostce w powiązaniu z efektami kształcenia. Są one szczególnie wyraźne w przypadku modułów seminaryjnych i specjalizacyjnych, połączonych z tradycyjnymi dyscyplinami filologicznymi.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. uspołnić koncepcję kształcenia w ramach ocenianego kierunku i w pełniejszym stopniu odnieść ją do misji i strategii UKW;
2. rozważyć wyodrębnienie z kierunku filologia filologii germańskiej jako samodzielnego kierunku;
3. w ramach ujednolicania koncepcji kształcenia na kierunku szczególnie zadbać o większe połączenie badań podstawowych i stosowanych, szczególnie w INiLS;
4. formułować na poziomie modułów uszczegółowione efekty kształcenia, odpowiadające kierunkowym efektom kształcenia, szczególnie w INiLS;
5. wprowadzić praktyki zawodowe na wszystkich specjalnościach i określić dla nich precyzyjne efekty modułowe.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Program kształcenia obowiązujący na ocenianym kierunku zdominowany jest przez treści filologiczne (literaturoznawcze, kulturoznawcze i językoznawcze), połączone z umiejętnościami językowymi uwarunkowanymi wyborem specjalności. W ramach programu kształcenia realizowanego w KG zauważalne są wyraźne elementy stosowane – łączące kompetencje językowe z wymogami rynku pracy. W INiLS elementy te obecne są tylko na

zajęciach z tłumaczeń. Innymi słowy, niepełna spójność koncepcji kształcenia opisana powyżej znajduje swoje odzwierciedlenie na poziomie programu studiów na kierunku filologia.

Kształcenie na studiach stacjonarnych I stopnia obejmuje sześć semestrów. Dla ukończenia studiów stacjonarnych I stopnia w zależności od wybranej specjalności należy zdobyć od 180 ECTS dla filologii do 250 ECTS dla lingwistyki stosowanej. Liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi – w zależności od specjalności – 2025-3105.

Studia II stopnia na filologii trwają 2 lata (4 semestry). Nakład pracy w czasie całego cyklu kształcenia odpowiada ok. 120 punktom ECTS. Liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi – w zależności od specjalności – 810-1245 na studiach stacjonarnych i 411-489 na studiach niestacjonarnych.

Tak skonstruowany program kształcenia stwarza możliwość osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, a także realizację treści kształcenia w czasie przewidzianym na realizację programu studiów. Jednocześnie jednak ZO PKA stwierdza, że program kształcenia realizowany na kierunku wymaga bardzo dużego nakładu pracy od studenta, szczególnie w przypadku studiów prowadzonych w trybie niestacjonarnym, gdzie realizowane jest tylko 50% godzin dydaktycznych obowiązujących na studiach stacjonarnych. Jednostka przyjmuje przelicznik, według którego 1 ECTS równa się 25-30 godz. pracy studenta. Ogólnie, przelicznik jest stosowany prawidłowo; zauważono jednak następujące nieprawidłowości w ramach specjalności lingwistyka stosowana:

„Wstęp do językoznawstwa” - 30 godz. (w tym 15 godz. wykładów) - 4 ECTS

„Wstęp do literaturoznawstwa” - (w tym 15 godz. wykładów) - 4 ECTS – w obydwu przypadkach zbyt duże obciążenie pracą studenta;

„Tłumaczenie tekstów z języka angielskiego” - 30 godz. (ćwiczenia) 1 ECTS

„Tłumaczenia tekstów z języka niemieckiego” - 60 godz. (ćwiczenia) 2 ECTS – w obydwu przypadkach zbyt małe obciążenie pracą studenta.

ZO PKA zwrócił uwagę na znaczne przeciążenie pracą studenta w przypadku specjalności lingwistyka stosowana, na co wskazują również podane powyżej wskaźniki punktowe i godzinowe. Według studentów ocenianego kierunku, przeciążenie to wynika między innymi z faktu, że program kształcenia jest przeładowany treściami teoretycznymi, co potwierdza analiza punktacji ECTS przeprowadzona powyżej, oraz takimi, które nie są w pełni powiązane z kierunkiem, np. obecnością przedmiotu „Historia filozofii”, któremu w INiLS za 30 godzin wykładu przypisano aż 4 ECTS (dla porównania, w KG przedmiot „Filozofia z etyką”, prowadzony w takiej samej formie i wymiarze godzin jest wart 2 ECTS).

Studenci zwrócili też uwagę na nikłe „upraktycznienie” specjalności filologia w INiLS, gdzie na anglistyce i rusycystyce dominują, według nich, treści teoretyczne. W ocenie ZO PKA, wymienione specjalności rzeczywiście zawierają tradycyjne przedmioty filologiczne, często o skomplikowanych, specjalistycznych treściach, np.: „Język staro-cerkiewno-słowiański”, czy „Historia języka z elementami gramatyki historycznej”, co jest jednakowoż zgodne z koncepcją kształcenia przyjętą w INiLS. W przypadku filologii prowadzonej w KG warto jednak zauważyć umiejętne połączenie w programie studiów kanonu filologicznego i jego praktycznych zastosowań w formie rozbudowanego bloku specjalizacyjnego języków specjalnościowych (Moduły do wyboru: „Język niemiecki w biznesie” lub „Tłumaczenie tekstów”), z których każdy wart jest w programie studiów I stopnia ok. 30 ECTS. Dla porównania, „Tłumaczenie tekstów” na filologii angielskiej ma przypisane 2 ECTS.

Harmonogram zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku w ramach specjalności lingwistyka stosowana na studiach I stopnia jest niezgodny z zasadami higieny procesu nauczania. Organizacja zajęć, które zazwyczaj odbywają się od poniedziałku do piątku, w blokach od 8 lub 9 do 17 czy 18 godziny, często bez dłuższej przerwy, nie sprzyja osiągnięciu założonych efektów kształcenia; zdaniem studentów, harmonogram zajęć nie pozwala na swobodne uczestniczenie w wykładach ogólnouniwersyteckich, zajęciach wychowania fizycznego, pracy w bibliotece, a także na organizowanie własnej pracy badawczej.

ZO PKA zwrócił również uwagę na nikłe upraktycznienie specjalności lingwistyka stosowana, gdzie liczba ECTS, którą student może uzyskać w ramach zajęć stosowanych wynosi 6 ECTS („Podstawy translatoryki angielskiej” - 3 ECTS, „Tłumaczenie tekstów z języka angielskiego” - 1 ECTS i „Tłumaczenie tekstów z języka niemieckiego” - 2 ECTS). Pozostałe punkty ECTS w ramach specjalności „lingwistyka stosowana” przypisane są modułom tradycyjnie filologicznym: językoznawczym (w tym „Historii języka z elementami gramatyki”), kulturoznawczym i literaturoznawczym. Podobnie jak na tradycyjnej filologii, rozbudowany jest również moduł praktycznej nauki języka. W ocenie ZO PKA, lingwistyka stosowana jest zatem połączeniem dwóch filologii, o czym świadczy, między innymi, podobieństwo przedmiotów realizowanych w ramach specjalności filologia i lingwistyka stosowana prowadzonych w INiLS. Natomiast program kształcenia uszczegółowiany na studiach I stopnia w KG nosi wyraźne znamiona upraktycznienia i powiązania z rynkiem pracy specjalisty w zakresie języka obcego.

Powyższe różnice w interpretacji programu kształcenia w INiLS i KG są do pewnego stopnia zachowane na studiach II stopnia, gdzie na germanistyce, w ramach przedmiotów specjalizacyjnych, znajdujemy Moduł tłumaczeniowy, obejmujący „Tłumaczenia języków

specjalistycznych i Narzędzia CAT” w pracy tłumacza, oraz Moduł socjolingwistyczny, gdzie obecny jest „Język w mediach” i „Języki specjalistyczne”. W ramach filologii oferowane przedmioty powiązane z analizą języka mediów, odmianami angielszczyzny czy translatoryką, nie tworzą one jednak spójnych modułów, dających studentom możliwość kompleksowego rozwoju kompetencji praktycznych/połączonych z rynkiem pracy.

ZO PKA stwierdza zasadność wyodrębnienia w ramach ocenianego kierunku następujących modułów: zajęć z zakresu nauk podstawowych, ogólnych, ogólnouczeniowych, specjalizacyjnych/do wyboru, z obszaru nauk społecznych i ich poprawny układ w programie studiów. Jednocześnie dostrzegalne są różnice w interpretacji ww. modułów w INiLS i KG, co skutkuje bardziej upraczkionym nachyleniem realizowanego programu kształcenia w KG. Na przykład „Technologia informacyjna” (2 ECTS) jest zawarta w module zajęć ogólnych w INiLS, natomiast w KG przedmiot „Nowe technologie w pracy filologa” (7 ECTS) odbywa się w ramach modułu zajęć specjalizacyjnych i jest ściśle powiązany z przygotowaniem praktycznym studenta, o czym świadczy również przypisany mu nakład pracy. Przygotowaniu zawodowemu w KG służą również 4-tygodniowe praktyki zawodowe. Praktyki odbywają się zgodnie z *Regulaminem Praktyk*, ale są obowiązkowe (w programie studiów) jedynie na germanistyce na studiach pierwszego stopnia. Praktyki nie zostały w programie studiów przypisane do konkretnego semestru, co nie jest dobrym rozwiązaniem, gdyż uniemożliwia jednoznaczne sformułowanie efektów kształcenia dla modułu ze względu na odmienne kompetencje studentów na różnych etapach przygotowania merytorycznego. Odbycie praktyk pozwala na adaptację uzyskanych w toku studiów umiejętności, poznanie środowiska zawodowego oraz zasad działania przedsiębiorstw, urzędów i innych instytucji mogących stanowić przyszłe miejsce pracy, nabycie praktycznych umiejętności organizacji pracy własnej bądź zespołowej, kształtowanie umiejętności planowania zadań i efektywnego zarządzania czasem, ma wdrażać do odpowiedzialności za powierzone zadania. W opinii ZO PKA, efekty kształcenia przypisane modułowi praktyk zawodowych są zgodne z kierunkowymi efektami kształcenia (choć nie uszczegóławiają ich w dostatecznym stopniu), szczególnie w kategorii kompetencji społecznych. W opinii studentów i ZO PKA, praktyki zawodowe są pożądanym elementem programu kształcenia, a ich zasady są czytelne. ZO PKA stwierdza, że miejsca praktyk są prawidłowo dobrane ze względu na możliwość osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Jednakże nieprzypisanie praktyk do konkretnego semestru studiów utrudnia uzyskanie zakładanych dla nich efektów kształcenia.

Kluczowe dla kierunku filologia treści kształcenia obejmują obszar i dziedzinę nauk humanistycznych, w zakresie których prowadzone są badania w Jednostce. W ramach zajęć

językoznawczych studenci zdobywają kanon wiedzy o najważniejszych kierunkach rozwoju i nowych osiągnięciach m.in. semantyki, leksykologii, językoznawstwa ogólnego i kognitywnego, fonetyki, fonologii, składni, morfologii, socjolingwistyki, translatoryki oraz pragmatyki językowej. W ramach zajęć literaturoznawczo-kulturoznawczych studenci zdobywają wiedzę na temat teorii literatury i kultury, metodologii badań literaturoznawczych i kulturoznawczych, historii literatury, literatury współczesnej i komunikacji interkulturowej. Powyższe obszary zainteresowań naukowych są odzwierciedlone w treściach programowych i efektach modułowych, wywiedzionych z efektów kierunkowych.

Na studiach I stopnia treści programowe obejmują intensywne kształcenie w zakresie umiejętności językowych i podstawowe zagadnienia literaturoznawcze, kulturoznawcze i językoznawcze. Podstawowe umiejętności badawcze kształtowane są w ramach zajęć specjalizacyjnych i dyplomowych.

Na studiach II stopnia, umiejętności językowe są rozwijane w mniejszym stopniu, a większą uwagę poświęca się kształtowaniu umiejętności akademickich i zdobywaniu wiedzy specjalistycznej, głównie filologicznej. Na podstawie analizy sylabusów, wykazu zalecanej literatury oraz w wyniku hospitacji zajęć można skonkludować, że treści programowe realizowane na studiach I i II stopnia są kompleksowe, różnorodne i aktualne. Są one ukierunkowane na aktualny stan wiedzy teoretycznej i metodologicznej w dziedzinach i dyscyplinach związanych z kierunkiem studiów, uwypuklają normy i zasady prowadzenia działalności badawczej, stanowiące podstawę dla przygotowania do prowadzenia badań na studiach pierwszego stopnia i udziału studentów w badaniach na studiach drugiego stopnia. Również metody kształcenia stosowane na kierunku są różnorodne i kompleksowe i umożliwiają osiągnięcie wszystkich zakładanych dla kierunku i modułów efektów kształcenia, z zastrzeżeniami wynikającymi z analizy wybranych prac dyplomowych i dotyczącymi przygotowania do prowadzenia badań (dla studentów studiów pierwszego stopnia) i udziału w badaniach (w przypadku studentów drugiego stopnia). Zajęcia dydaktyczne na kierunku prowadzone są w formie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów oraz seminariów, które są poprawne dla filologii. Podstawowe formy kształcenia na kierunku filologia zapewniają studentom intensywny bezpośredni kontakt z wykładowcą i interaktywny udział w zajęciach o charakterze ćwiczeniowym, co potwierdzają przeprowadzone przez ZO PKA hospitacje zajęć. Na uwagę zasługuje metoda projektu multimedialnego, stosowana na studiach II stopnia w KG, która pozwala na wykształcenie autonomii uczącego się poprzez duży wkład pracy własnej. Poza tym, w ramach pracy własnej studenci kierunku wdrażają podstawowe umiejętności badawcze, takie jak wyszukiwanie, interpretowanie i krytyczna analiza źródeł. Efekty pracy własnej są

przedstawiane na zajęciach w formie prezentacji, udziału w dyskusji bądź odpowiedzi na pytania wykładowcy. Liczebność grup jest poprawna, dostosowana do specyfiki zajęć.

Treści programowe realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów oraz zakładane efekty kształcenia są dostępne on-line, co w trakcie spotkania z ZO PKA potwierdzili studenci.

Program studiów I i II stopnia uwzględnia moduły zajęć do wyboru w wymiarze większym niż 30% punktów ECTS, które student musi uzyskać, by otrzymać właściwe kwalifikacje. Składają się na nie moduły specjalizacyjne, wykłady fakultatywne oraz seminaria dyplomowe.

Studenci kierunku filologia mają możliwość studiowania według Indywidualnego Planu Studiów (IPS) lub Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS). Szczegółowe zasady zawarte są w Regulaminie Studiów. Indywidualna Organizacja Studiów stanowi formę indywidualnej organizacji kształcenia studenta, któremu przyczyny losowe lub inne ważne powody, nie pozwalają realizować standardowego planu studiów.

Wsparcie udzielane studentom z strony nauczycieli akademickich polega na obecności opiekuna roku, który jest pierwszą osobą kontaktową, do której studenci mogą zwrócić się w przypadku trudności, dodatkowo każdy nauczyciel odbywa dyżury, podczas których studenci mogą odpracować nieobecności, a także pogłębiać swoją wiedzę poprzez indywidualne poszerzenie poruszanych podczas zajęć zagadnień. Studenci obecni podczas spotkania z ZO podkreślili przychylność pracowników, którzy są im bardzo pomocni zarówno podczas jak i poza godzinami dyżurów. ZO PKA stwierdza istnienie na kierunku działań służących rozwijaniu samodzielności studentów i stymulowania ich do pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

2.2

Efekty kształcenia założone dla kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały, (z zastrzeżeniem dot. zbytniego stopnia ogólności niektórych efektów modułowych, wyrażonym powyżej), pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji.

Wśród metod weryfikacji efektów kształcenia stosowanych na kierunku można wyróżnić egzaminy pisemne i ustne, testy, dyktanda, kolokwia, obserwację nauczyciela dotyczącą systematyczności odrabiania prac domowych i udziału w dyskusji oraz, w przypadku KG prace projektowe. Są to metody weryfikacji zorientowane na studenta. Analiza wybranych prac etapowych wykazała, że ocenianie podsumowujące jest przeprowadzane poprawnie; dominujące w sylabusach przedmiotów metody sprawdzania efektów kształcenia są odpowiednio wystandaryzowane, ale nie są w kartach przedmiotu powiązane z kryteriami i/lub precyzyjnym narzędziem weryfikacji. ZO PKA nie przedstawiono dokumentacji pozwalającej ocenić skuteczność weryfikacji efektów kształcenia powiązanych z ocenianiem formującym.

Jednocześnie, studenci kierunku stwierdzają, że system ocen i zaliczeń zajęć ustalany jest przez prowadzącego przedmiot i przedstawiany podczas pierwszych zajęć. Studenci podkreślają, że mają wgląd do własnej dokumentacji przebiegu studiów, w tym do danych dotyczących wyników zaliczeń i egzaminów z możliwością ich kwestionowania. Mają też prawo do uzasadnienia oceny. Szczegółowe zasady określają regulaminy wewnętrzne Jednostek, zaś ogólne zasady opisane są w *Regulaminie Studiów*. Student ma też możliwość poprawiania uzyskanych na zaliczeniach ocen oraz może przystąpić do egzaminu komisyjnego. Zasady i warunki określające powyższe sytuacje, opisane zostały w *Regulaminie Studiów*. ZO PKA stwierdza zatem, że na kierunku istnieją niesformalizowane sposoby uzyskiwania informacji zwrotnej przez studenta i nie w pełni wystandaryzowane kryteria oceny, co może prowadzić do oceniania, które nie jest w pełni obiektywne.

Proponowany na kierunku zestaw metod sprawdzania efektów kształcenia jest ukierunkowany na weryfikację kompetencji w zakresie przygotowania do prowadzenia badań oraz rozwiązywania problemów badawczych. Jest to szczególnie wyraźne w przypadku prac dyplomowych, których zadaniem jest końcowa weryfikacja zakładanych efektów kształcenia, które odnoszą się do problematyki prowadzonych na kierunku badań w dyscyplinach: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo. Prace dyplomowe skutecznie weryfikują powiązane z nimi efekty kształcenia, choć rozdziały badawcze w przypadku prac magisterskich są nie zawsze wystarczająco podparte aparatem metodologiczno-pojęciowym i/lub go nie zawierają. Również zakres pytań w trakcie egzaminu dyplomowego jest, w niektórych przypadkach, zbyt mocno powiązany z tematyką samej pracy.

Efekty kształcenia dla praktyk zawodowych, realizowanych w KG, pozwalają na weryfikację umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych powiązanych ze środowiskiem pracy, która jest jednakże utrudniona przez fakt nieprzypisania modułu praktyk zawodowych do konkretnego semestru studiów.

Weryfikacja efektów kształcenia powiązanych z językiem obcym odbywa się prawidłowo.

Zasady rekrutacji na studia I oraz II stopnia na kierunek filologia określone są w *Uchwale Nr 101/2014/2015 Senatu UKW z 26 V 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu rekrutacji na studia w roku akademickim 2016/2017* (zaktualizowana *Uchwałą Nr 56/2015/2016 z 26 IV 2016 r.*). Warunki i tryb rekrutacji dostępne są na stronie internetowej uczelni. W przypadku ocenianego kierunku brane są pod uwagę tylko wyniki z języków obcych, co w opinii ZO PKA i studentów jest uzasadnione i zapewnia dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Na kierunku filologia, na studiach I i II stopnia, studia są zaliczane etapowo w rozliczeniu semestralnym. Warunkiem zaliczenia każdego semestru jest zdobycie przez studenta wymaganej liczby punktów ECTS. Poszczególne przedmioty z programu studiów zaliczane są na podstawie warunków określonych w opisach tych przedmiotów. ZO PKA nie stwierdza tu żadnych nieprawidłowości.

Forma pracy dyplomowej na kierunku oraz proces dyplomowania przebiega w oparciu o zasady określone w *Zarządzeniu Nr 19/2016/2017 Rektora UKW z 2 I 2017 r. w sprawie zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APO)* oraz sprawdzania prac dyplomowych z wykorzystaniem *Otwartego Systemu Antyplagiatowego (OSA)*. Warunkiem uruchomienia procedury związanej z obroną pracy dyplomowej jest zaliczenie wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów. Praca dyplomowa jest przygotowywana w języku specjalności i powiązana z efektami kształcenia, z których większość łączy się ze zdobywaniem przez studentów (pogłębionej) wiedzy z zakresu właściwej pracy dziedziny naukowej oraz przygotowuje ich do prowadzenia samodzielnych badań. Student składa pracę dyplomową w wersji elektronicznej wraz z wymaganymi dokumentami. Praca dyplomowa podlega ocenie przez promotora pracy i recenzenta. Egzamin dyplomowy odbywa się przed Komisją dyplomową powołaną przez dziekana.

Warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym ujęte są w *Procedurze realizacji warunków przeniesienia oraz zmiany kierunku studiów lub/i specjalności*, która jest dostępna na stronie Wydziału Humanistycznego. Stanowią o tym oprócz tego §14-15 *Regulaminu studiów*. W UKW opracowano również *Zasady i warunki przenoszenia osiągnięć stypendysty wymiany studenckiej*. Nie wpłynęło to jednak na stworzenie studentom optymalnych warunków realizacji programów kształcenia oraz korzystania z wyjazdów stypendialnych (por. uwagi w kryterium 6). Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określone są *Procedurą potwierdzania efektów uczenia się w zakresie wybranych przedmiotów/modułów dla studiów I i II stopnia na Wydziale Humanistycznym UKW*.

Procedury rekrutacyjne, zasady uznawania i potwierdzania efektów kształcenia oraz uczenia się są właściwe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Analiza programu kształcenia wykazała, że odzwierciedla on niepełną wewnętrzną spójność koncepcji kształcenia na kierunku, gdzie istnieje rozbieżność na poziomie szczegółowym (specjalności) między kształceniem w ramach INiLS i KG. Polega ona na realizacji programu kształcenia o nachyleniu bardziej praktycznym, powiązanim z umiejętnościami wymaganymi na rynku pracy w KG niż w INiLS (w tym na specjalności lingwistyka stosowana). Różnica ta jest widoczna zarówno w umieszczeniu praktyk zawodowych tylko w części programu/planach studiów, realizowanych w KG, jak i w większym uprządkowaniu modułów specjalizacyjnych, w tym treści i form kształcenia oraz metod weryfikacji efektów kształcenia w KG.

Na poziomie ogólnym, wspólnym dla INiLS i KG, program kształcenia na kierunku zawiera bogate treści filologiczne i prowadzi do bardzo dobrego przygotowania językowego. Jego mocną stroną jest przewaga w planie i programie studiów modułów zajęć związanych z badaniami prowadzonymi w Jednostce w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinach, z których kierunek studiów się wywodzi oraz traktowanie przygotowania do prowadzenia badań, a w przypadku studiów II stopnia – udziału w badaniach, jako integralnego elementu programu studiów, o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Wskazują na to między innymi wyniki analizy wybranych prac dyplomowych, które z nielicznymi wyjątkami spełniają, stawiane im wymogi.

Na kierunku zauważalna jest dominacja metod dydaktycznych oraz form zajęć, prowadzonych w małych grupach, przy właściwym wsparciu prowadzącego, mających na celu zintegrowane rozwijanie potencjału studentów i umożliwiających wszechstronne kształcenie kompetencji intelektualnych niezbędnych w działalności badawczej. Tendencja ta jest szczególnie wyrazista w przypadku KG.

Na kierunku przeważają metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia, ukierunkowane na sprawdzenie kompetencji w zakresie przygotowania do prowadzenia badań oraz rozwiązywania problemów badawczych, z tym, że w przypadku studiów II stopnia, weryfikacja ta na poziomie egzaminu dyplomowego jest nie w każdym przypadku skuteczna. W pozostałych przypadkach, zapewnienie porównywalnej i obiektywnej weryfikacji zakładanych efektów kształcenia wymaga odniesienia przyjętych metod oceny do sformalizowanych i wystandaryzowanych kryteriów oceniania, zarówno w przypadku ewaluacji sumującej, jak i kształtującej.

Moduły dydaktyczne są wyodrębnione w ramach planu studiów poprawnie, natomiast ich wymiar godzinowy, szczególnie liczba godzin kontaktowych, i nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów kształcenia dla danego modułu (liczba punktów ECTS) są w przypadku

niektórych zajęć, szczególnie na specjalności lingwistyka stosowana, wadliwe. Realizacji założonych efektów kształcenia nie sprzyja również harmonogram zajęć, zakładający nawet 12 godzin zajęć dziennie.

Sekwencja przedmiotów w planie studiów obu stopni jest na ogół właściwa; dobór oraz zróżnicowanie form zajęć dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, projekty, seminaria), jak i proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom nie budzi zastrzeżeń, chociaż niektóre formy zajęć (projekt) są typowe tylko dla KG.

Program studiów zapewnia możliwość osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku (z zastrzeżeniami dot. efektów modułowych dla praktyk zawodowych), realizacji treści kształcenia w przewidzianym na to czasie i warunkach sprzyjających indywidualizacji procesu kształcenia. Na pozytywną uwagę zasługuje obecność na kierunku szeregu działań służących rozwijaniu samodzielności studentów i stymulowaniu ich do pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. zmniejszyć obciążenie pracą studenta; w tym celu zaleca się rozważenie zmniejszenia liczby godzin kontaktowych na specjalności na rzecz e-learningu;
2. w powiązaniu z powyższym zaleceniem należy zwiększyć udział elementu stosowanego w odniesieniu do form i treści zajęć, metod dydaktycznych oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia w przypadku specjalności lingwistyka stosowana;
3. ujednolicić programy kształcenia w KG i INiLS w odniesieniu do praktyk zawodowych, które należy przypisać do konkretnego semestru studiów;
4. rozważyć wprowadzenie i archiwizowanie dokumentacji pozwalającej na ocenę skuteczności stosowanych na kierunku metod weryfikacji efektów kształcenia powiązanych z ocenianiem formującym;
5. w odniesieniu do przyjętych metod oceny, dążyć do sformalizowanych i wystandaryzowanych kryteriów oceniania;
6. zadbać o należyte rozbudowanie elementu badawczego wszystkich prac magisterskich prowadzonych na kierunku;
7. poszerzyć zakres egzaminu dyplomowego o zagadnienia spoza pracy dyplomowej.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje na podstawie *Zarządzenia nr 64/2012/2013 Rektora UKW z dnia 24 kwietnia 2013r. w sprawie wprowadzenia i stosowania w UKW Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*. Wskazany dokument definiuje aspekty programu kształcenia poddawane ocenie, w tym określa strukturę organizacyjną systemu. Aspektami oceny jakości kształcenia w zakresie programów studiów są: opisy efektów kształcenia, zgodność programu studiów z zakładaną sylwetką absolwenta oraz regulacjami zewnętrznymi, moduły kształcenia, programy praktyk zawodowych oraz sylabusy przedmiotów. Organami odpowiedzialnymi za realizację wymienionych zadań na poziomie uczelnianym są Senacka Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Biuro ds. Jakości Kształcenia oraz powoływane doraźnie Zadaniowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia.

Wskazane zadania są realizowane na poziomie Jednostki głównie poprzez funkcjonowanie Rad Programowych, Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, Zadaniowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia oraz Zastępcy kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej. Na Wydziale Humanistycznym kluczową rolę w opiniowaniu programów kształcenia odgrywa Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia.

Na poziomie Instytutu Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej (INiLS) oraz Katedry Germanistyki (KG) za projektowanie programów kształcenia, ich monitorowanie oraz wprowadzanie zmian odpowiadają Rady Programowe. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż dla jednego kierunku studiów powstały dwie Rady Programowe (dla INiLS oraz KG), których decyzje często wzajemnie się wykluczają, co powoduje brak wspólnego stanowiska odnośnie modyfikacji programu studiów.

W Uczelni funkcjonuje odrębna procedura dotycząca modyfikacji programów kształcenia wprowadzona *Zarządzeniem Nr 65/2012/2013 Rektora UKW z dnia 24 kwietnia 2013r. w sprawie wprowadzenia Procedury opracowania, przechowywania i konsultowania programu kształcenia*. Zakłada ona zbieranie opinii oraz konsultacje dotyczące programów kształcenia z jednostkami międzywydziałowymi, organami samorządu studentów, interesariuszami zewnętrznymi oraz absolwentami. Wyżej wymienione konsultacje z różnymi grupami interesariuszy nie są prowadzone cyklicznie i nie zawsze są uwzględnione w harmonogramie działań projakościowych Wydziału.

Na Wydziale Humanistycznym funkcjonuje *Procedura współpracy z interesariuszami zewnętrznymi*. Zakłada ona m.in., że Rada Programowa odpowiada za: przekazywanie programu studiów do zaopiniowania, organizację spotkań z przedstawicielami środowiska zewnętrznego, gromadzenie i dokumentowanie informacji i uwag przedstawionych podczas spotkań dotyczących weryfikacji programu kształcenia oraz weryfikację programu na podstawie zebranych informacji.

Analiza protokołów Rad Programowych dokonana przez ZO PKA wykazała, iż założenia Procedury współpracy z interesariuszami zewnętrznymi nie są realizowane. Dodatkowo spotkanie ZO PKA z przedstawicielami środowiska społeczno-gospodarczego potwierdziło, że podejmowane działania mające na celu opiniowanie programów kształcenia nie mają charakteru systemowego. Jednostkowe opinie w tym zakresie są pozyskiwane od interesariuszy zewnętrznych w trakcie nieformalnych rozmów z pracownikami Wydziału.

Analiza dokumentacji dotyczącej działań projakościowych w Jednostce wykazała, że głównym źródłem informacji na temat modyfikacji programów kształcenia są wnioski i spostrzeżenia nauczycieli akademickich i koordynatorów przedmiotów. Wykładowcy odpowiadają za przygotowanie sylabusów, w tym za dobór odpowiednich metod weryfikacji zakładanych efektów kształcenia oraz kryteriów oceniania. Koordynator przedmiotu może wnioskować o zmiany w programie, przekazując odpowiednią notatkę w tym zakresie do Rady Programowej. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, że z lat 2011-2016 brakuje dokumentacji dotyczącej funkcjonowania Rady Programowej INLS. Przewodniczący Rady wyjaśnił, że spotkania we wskazanym okresie nie były protokołowane. Negatywnie to rzutuje na obraz funkcjonowania oraz realizacji zadań Rady w omawianym okresie. W Jednostce funkcjonuje *Procedura dokumentacji i weryfikacji realizacji efektów kształcenia na WH*, która wyznacza działania dla poszczególnych organów i komisji działających w obrębie Wydziału. Zgodnie z jej założeniami Rada Programowa przekazuje sprawozdanie roczne z weryfikacji efektów kształcenia na kierunku do Wydziałowej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia, z uwzględnieniem

analizy dotyczącej zakładanych efektów kształcenia w celu wprowadzenia modyfikacji programu kształcenia na danym kierunku. Wskazana analiza jest dokonywana m.in. na podstawie opinii pisemnej z realizacji efektów kształcenia koordynatorów przedmiotów, opiekunów kierunkowych praktyk, komisji egzaminacyjnych oraz raportu z monitorowania karier zawodowych absolwentów.

W procedurze opisane są również szczegółowe zadania przypisane do poszczególnych organów (Rady Programowej, Rady Instytutów, Rady Wydziału itp.) związanych z monitorowaniem i weryfikacją programu studiów, jak również dołączone są wzory poszczególnych raportów. Analiza opisanego postępowania oraz funkcjonujących procedur dotyczących monitorowania programów kształcenia, dokonana przez ZO, nie wykazała odzwierciedlenia wskazanych aspektów w podejmowaniu działań doskonalących. Szereg prac jest podejmowanych bez dogłębnej analizy, co skutkuje brakiem wniosków i działań korygujących podejmowanych przez Rady Programowe i Komisje ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia w omawianym obszarze. W sprawozdaniach z działalności Rady Programowej za okresy 2014/2015 i 2015/2016 w punkcie *Opis i ocena monitorowania i wprowadzania działań doskonalących procesu kształcenia na kierunku* nie wskazano konkretnych działań podjętych w odpowiedzi na dokonaną analizę, mających na celu doskonalenie wskazanego procesu.

Wprowadzane zmiany w programie kształcenia na kierunku filologia były głównie następstwem konieczności dostosowania się do regulacji wewnętrznych/zewnętrznych lub zmian organizacyjnych, a nie wynikają bezpośrednio z monitorowania i okresowego przeglądu programów studiów. Pozyskiwane informacje z różnych źródeł wskazanych w Procedurze nie są poddawane pogłębionej analizie i brane pod uwagę w odniesieniu do formułowania wniosków, czego wynikiem jest wskazany brak wprowadzania działań doskonalących. Wskazane sytuacje są widoczne w sprawozdaniach organów i Komisji projakościowych, gdzie pojawiają się sformułowania o braku konieczności modyfikacji programów kształcenia, czego następstwem jest brak wskazania konkretnych zmian i brak wprowadzania działań korygujących.

Organami opiniotwórczymi w aspekcie modyfikacji programów kształcenia są również: Rada Instytutu, zebrania pracowników Katedry Germanistyki i Rada Wydziału Humanistycznego, która zatwierdza na drodze uchwały programy kształcenia, po zasięgnięciu opinii właściwego organu Samorządu Studenckiego, co zakłada ogólnouczelniana *Procedura opracowania, przechowywania i konsultowania programu kształcenia*. W opracowywaniu programu kształcenia biorą udział przedstawiciele Samorządu Studentów. Studenci obecni podczas

spotkania z ZO stwierdzili, że nie dostrzegają, aby proponowane przez nich zmiany były wdrażane w życie.

Studenci są włączani w pracę organów kolegialnych Uczelni tj. Senatu oraz Rady Wydziału gdzie prezentują stanowisko tej grupy społeczności akademickiej. Studenci są również członkami gremiów odpowiadających za jakość kształcenia w Jednostce prowadzącej wizytowany kierunek studiów.

Wypełnianie ankiet dydaktycznych jest dobrowolne, anonimowe i odbywa się w formie elektronicznej. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że wiedzą o istnieniu ankiet oceniających nauczycieli akademickich i starają się je wypełniać. Jednostka prowadząca oceniany kierunek nie stara się motywować studentów do wypełniania ankiet. Studenci zaznaczyli jednak, że większość uwag dotyczących nauczycieli akademickich oraz zajęć dydaktycznych starają się przekazywać do Władz Wydziału poprzez Samorząd Studentów lub przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni i taka metoda przynosi najlepsze rezultaty.

Samorząd Studentów wraz z Władzami Wydziału Humanistycznego stworzył procedurę współpracy opisującą szereg zadań związanych z dydaktyką i jakością kształcenia, w tym ustalając terminy oraz osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania. Przykładowym zadaniem jest „przygotowanie pisemnych propozycji działań naprawczych w celu rozwiązania problemów zgłoszonych za pomocą ankiet w danym roku akademickim” Zarówno Władze Wydziału jak i przedstawiciele studentów stwierdzili, że procedura działa i jest przestrzegana przez obydwie strony.

Zgodnie z *Zarządzeniem nr 64/2012/2013 Rektora* Kierownik podstawowej Jednostki organizacyjnej oraz Komisja ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia sporządzają sprawozdania z działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia, które są kierowane do Prorektora ds. Dydaktycznych i Jakości Kształcenia, Biura i Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w celu wprowadzania działań projakościowych m.in. opracowania narzędzi monitorowania i podnoszenia jakości kształcenia, czy projektowania procedur ogólnouczelnianych.

Odnosząc się do okresowych przeglądów programów kształcenia Jednostka wskazała w Raporcie Samooceny, że organem odpowiedzialnym w tym zakresie jest Rada Programowa. Analiza dokonana przez ZO PKA wykazała, że Wydział nie prowadzi okresowych przeglądów programów kształcenia. W sprawozdaniach oraz protokołach z posiedzeń Rad Programowych INiLS i KG nie zostały wyszczególnione kompleksowe działania oceny wszystkich aspektów programów kształcenia mające na celu ich modyfikację i potwierdzenie zgodności z misją i strategią Jednostki. Nie zostały również sformułowane wnioski z weryfikacji zakładanych

efektów kształcenia w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego.

3.2 Uczelnia udostępnia wszystkie niezbędne informacje dotyczące procesu kształcenia z wykorzystaniem strony internetowej Uczelni i Jednostki oraz zakładki Akty prawne, gdzie znajdują się Uchwały Senatu UKW, Zarządzenia oraz Pisma Okólne Rektora i Kanclerza.

Na stronie internetowej Wydziału, Instytutu Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej oraz Katedry Germanistyki znajdują się informacje dedykowane dla kierunku filologii dotyczące jakości kształcenia, co należy ocenić pozytywnie. Ważne jest, że publikowane informacje są przydatne dla różnych grup odbiorców tj. kandydatów na studia, studentów, pracowników Uczelni jak również przedstawicieli środowiska społeczno-gospodarczego.

Analiza wskazanego obszaru dokonana przez ZO PKA potwierdziła aktualność, wiarygodność oraz przydatność publikowanych danych. Z punktu widzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia UKW za gromadzenie, przetwarzanie i publikowanie informacji odpowiada Biuro ds. Jakości Kształcenia, które w opinii ZO PKA w pełni realizuje swoje założenia.

Studenci mają możliwość zapoznania się w niezbędnymi informacjami na stronie internetowej Uczelni. W dedykowanej im zakładce mogą znaleźć informacje dotyczące procesu kształcenia: regulamin studiów, danych kontaktowych do opiekunów roczników oraz praktyk. Znajdują się tam również wzory podań oraz zakładka dla absolwentów ułatwiająca dopełnienie wszelkich formalności związanych z ukończeniem studiów. Informacje dotyczące wsparcia w rozpoczęciu kariery zawodowej, wsparcia materialnego, mobilności studenckiej dostępne są na stronie głównej Uczelni w odpowiednich zakładkach.

Jednostka obecnie nie prowadzi sformalizowanego badania satysfakcji studentów z dostępu do informacji, jednak w opinii ZO informacje te są kompletne, zrozumiałe i aktualizowane na bieżąco.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

UKW wdrożył ogólnouczelniany Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, którego struktura jest przejrzysta i zrozumiała dla poszczególnych grup interesariuszy. Wskazane procedury i postępowania umożliwiają monitorowanie programów kształcenia na poszczególnych Wydziałach. Stosowane rozwiązania w aspekcie oceny zakładanych efektów

kształcenia dla kierunku filologia są sformalizowane i objęte systemem, lecz w dużej mierze nieskuteczne.

W Jednostce funkcjonują dwie Rady Programowe, których decyzje wzajemnie się wykluczają, co powoduje brak wspólnego stanowiska odnośnie modyfikacji, weryfikacji i monitorowania programu studiów. Wskazane postępowania skutkują często brakiem wprowadzania działań doskonalących, które powinny być wynikiem dogłębnej analizy informacji pochodzących z różnych źródeł. Do słabych stron należy również zaliczyć brak prowadzenia okresowych przeglądów programów kształcenia, które powinny być realizowane systematycznie, w dłuższych odstępach czasu i zakładać działania mające na celu ocenę wszystkich aspektów programów kształcenia i potwierdzenie ich zgodność w różnych obszarach.

W związku z powyższym działania w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia dotyczące monitorowania, weryfikacji i okresowych przeglądów programów kształcenia dla kierunku filologia wymagają przeorganizowania oraz doskonalenia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia:

Należy:

1. przeprowadzać okresowe przeglądy programów kształcenia, z uwzględnieniem kompleksowych, długofalowych działań mających na celu ocenę wszystkich aspektów programów kształcenia, w tym ich dostosowanie m.in. do misji i strategii Jednostki/Uczelni, potrzeb środowiska społeczno-gospodarczego oraz zewnętrznych regulacji;
2. dostosowywać programy studiów do aktualnych wymogów otoczenia społeczno-gospodarczego, poprzez systemowe i cykliczne zbieranie opinii od interesariuszy zewnętrznych w tym aspekcie;
3. dokonywać pogłębionej analizy programów kształcenia płynących z różnych źródeł (tj. od koordynatorów przedmiotów, z analizy prac etapowych studentów, ze sprawozdań z funkcjonowania praktyk studenckich, konsultacji z organami Samorządu studentów, interesariuszami zewnętrznymi oraz absolwentami, itp.), w celu sformułowania wniosków i działań doskonalących przez Rady Programowe i Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia;

4. utworzyć jedną radę programową dla wizytowanego kierunku, co będzie miało wpływ na zwiększenia skuteczności podejmowanych decyzji w aspekcie weryfikacji i monitorowania programu kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- a. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- b. Obsada zajęć dydaktycznych
- c. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Kadra prowadząca kształcenie na kierunku filologia jest bardzo liczna, według potwierdzonych przez ZO PKA informacji z Raportu samooceny liczy 85 nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces dydaktyczny, w tym 49 zgłoszonych do minimum kadrowego. Analiza kwalifikacji oraz dorobku naukowego osób zgłoszonych do minimum kadrowego pozwoliła na merytoryczne potwierdzenie ich włączenia do minimum kadrowego. Także struktura minimum kadrowego z uwzględnieniem języków będących nauczanych jest właściwa, w obrębie każdego języka Jednostka wykazała minimum jednego pracownika ze stopniem doktora habilitowanego oraz co najmniej dwóch doktorów. Jednostka spełnia zatem zarówno ilościowo (na 691 studentów studiów I stopnia do minimum kadrowego zakwalifikowano 49 osób, na 205 studentów studiów II stopnia do minimum kadrowego zakwalifikowano 26 osób, co oznacza, że proporcja liczny pracowników znajdujących się w minimum kadrowym w stosunku do liczby studentów wynosi odpowiednio dla studiów I stopnia – 14, 1, a dla studiów II stopnia – 7,88), jak i jakościowo wymogi stawiane minimum kadrowemu na prowadzonym kierunku.

Profil naukowy kadry jest adekwatny do celów, treści merytorycznych właściwych dla kierunku i pozwala na założenie, że ich praca ze studentami - ich wiedza i umiejętności filologiczne - będzie prowadziła do uzyskania przez tych ostatnich zakładanych na kierunku filologia efektów kształcenia. Nauczyciele akademicy reprezentują dyscypliny naukowe, które są podstawą kształcenia na kierunku filologia, tj. językoznawstwo (32 osób w minimum kadrowym) i literaturoznawstwo (17 osób w minimum kadrowym).

Na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie na różnych specjalnościach, które wyróżnia w dużej mierze tzw. język profilowy. ZO PKA dokonał analizy kadry w relacji do potrzeb na poszczególnych specjalnościach. I tak kadra zaangażowana na takich specjalnościach jak: filologia angielska, filologia rosyjska, germanistyka oraz lingwistyka

stosowana w kombinacjach językowych: angielski-niemiecki, angielski-rosyjski, niemiecki-rosyjski oraz angielski-arabski nie budzi żadnych zastrzeżeń. Kadra jest odpowiednio liczna, właściwie przygotowana merytorycznie oraz stabilna.

Wątpliwości budzi stan kadry sinologicznej, która odpowiada za realizację części programu kształcenia na specjalności „lingwistyka stosowana angielsko-chińska”. Zespół sinologów składa się jedynie z dwóch osób. Obie zatrudnione są w pełnym wymiarze czasu pracy, ale osoba ze stopniem doktora habilitowanego zatrudniona jest jedynie na czas określony, a dodatkowo Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy nie jest dla niej podstawowym miejscem pracy.

Drugą osobą jest doktor językoznawstwa pochodzący z Tajwanu. Na obecnym etapie kształcenia (specjalność uruchomiono w roku akademickim 2016/2017), gdy zajęcia dydaktyczne prowadzone są jedynie dla jednego rocznika studentów, to kadra jest wystarczająca. Zważywszy jednak na fakt, że studia te planowo trwają 8 semestrów, a studenci rozpoczynają naukę obydwu języków od podstaw to zaplanowana została duża ilość zajęć dydaktycznych prowadzonych w języku chińskim i o języku chińskim, to jednak już w przyszłym roku akademickim zespół ten będzie zbyt mały. Ponadto podkreślić należy, że obu sinologów reprezentuje tę sama dyscyplinę naukową, językoznawstwo. Nie ma w tym zespole osób, które mogłyby prowadzić zajęcia o profilu literaturoznawczym i kulturoznawczym, a są one niezbędne do osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia na kierunku filologia.

Odbyte hospitacje (9) pozwalają na stwierdzenie, że umiejętności dydaktyczne hospitowanych osób są odpowiednie. Hospitacje wykazały, że zajęcia są tematycznie zgodne z opisami przedmiotu, właściwie dobrano metody pracy oraz materiały dydaktyczne. Kadra prowadziła ze studentami konwersacje w języku specjalności, sama wykazując wysokie kompetencje językowe i merytoryczne. Także wyniki ankiet studenckich pokazują, że studenci pozytywnie oceniają sposób prowadzenia zajęć i ich przystępność. Z rozmów z pracownikami naukowo-dydaktycznymi prowadzącymi zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku wynika, że pracownicy odczuwają potrzebę doskonalenia się w umiejętnościach dydaktycznych. Brak jest informacji o tym, czy uczelnia lub wydział organizują szkolenia poświęcone umiejętnościom dydaktycznym swoich pracowników. Pracownicy zgłaszali ponadto słuszne w ocenie ZO PKA postulaty większego docenienia pracy dydaktycznej w ocenie okresowej poprzez nagradzanie najlepszych dydaktyków w skali większej niż to dzieje się obecnie.

4.2.

W załączeniu do Raportu samooceny Jednostka przedstawiła wykaz przedmiotów wraz z ich obsadą dydaktyczną. Na podstawie tej dokumentacji można stwierdzić, że w większości przypadków obsady tej dokonano prawidłowo. Nauczycielom akademickim przydziela się zajęcia zgodnie z ich wykształceniem, kwalifikacjami oraz dorobkiem naukowym. W wielu przypadkach analiza jednak nie jest możliwa, gdyż informacje o wykazanych pracownikach nie zostały uwzględnione w dokumencie *Charakterystyka kadry*. Dotyczy to osób z tytułem zawodowy magistra oraz doktora, którzy obsadzają poszczególne komponenty „praktycznej nauki języka angielskiego” oraz „praktycznej nauki języka rosyjskiego”.

Brak informacji o kwalifikacjach i dorobku osób prowadzących na studiach I stopnia przedmioty takie jak: „Historia filozofii”, „Technologie informacyjne” oraz na studiach II stopnia przedmiotu „Teoria przekładu”.

Z charakterystyki kadry wynika, że językoznawca (w dorobku naukowym jedynie 4 artykuły, a charakterystyka zainteresowań naukowych jest bardzo szeroka począwszy od językoznawstwa historycznego (zwłaszcza język staroangielski); fonologii generatywnej, teorii optymalności po literaturę staroangielską (rękopisy średniowieczne, runy) prowadzi zajęcia z przedmiotu „Akwizycji i nauka języka”, do czego zgodnie z przedstawioną powyżej charakterystykę nie ma przygotowania.

Nie można również stwierdzić odpowiednich kompetencji u doktora językoznawstwa do prowadzenia przedmiotu „Tłumaczenie tekstów”. Brakuje również informacji na temat dorobku anglistycznego (językoznawstwo angielskie) doktora prowadzącego przedmioty: „Wybrane zagadnienia z językoznawstwa” oraz „Zajęcia specjalizacyjne (stylistyka)”. Osoba ta, obywatel Ukrainy, wskazywana jest w grupie anglistów i prowadzi zajęcia na filologii angielskiej, lecz autorzy Raportu samooceny wskazali jedynie na prace dotyczące języka rosyjskiego.

Brakuje merytorycznego uzasadnienia w dorobku pracownika prowadzącego przedmiot „Wybrane zagadnienia z językoznawstwa (Dialekty i akcenty języka angielskiego)”. Ponadto niepokoi fakt, że pomimo, iż Jednostka posiada w gronie anglistów osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego i tytułem profesora, to prowadzenie seminarium dyplomowego na studiach I stopnia, powierzono wyłącznie pracownikom ze stopniem doktora. Podobnie wśród osób prowadzących seminarium magisterskie znalazła się osoba ze stopniem doktora (brak informacji o zgodzie Rady Wydziału na prowadzenie seminarium; por. § 40 ustęp 3 Regulaminu Studiów UKW w Bydgoszczy „Pracę dyplomową na studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich student przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Rada podstawowej jednostki organizacyjnej może upoważnić do kierowania taką pracą

nauczyciela akademickiego ze stopniem naukowym doktora.”), która w tabelach dotyczących obsady zajęć dydaktycznych charakteryzowana jest jako profesor.

W ramach filologii rosyjskiej, studia I stopnia przedmiot „Akwizycja i nauka języka” prowadzi germanista. Natomiast na germanistyce przedmiot o tej samej nazwie prowadzi osoba z habilitacją, która nie została ujęta w dokumencie charakteryzującym kadrę i jej kompetencje. Podobnie brak danych pozwalających na ocenę poprawności obsady dydaktycznej przedmiotu „Zajęcia specjalizacyjne z językoznawstwa (Tłumaczenie specjalistyczne)” na specjalności filologia rosyjska. Mimo posiadania w zespole rusycystycznym siedmiu pracowników samodzielnych naukowo, to w gronie opiekunów seminarium dyplomowego znajduje się pięcioro doktorów i jedynie jeden doktor habilitowany.

Przegląd obsady wszystkich specjalności prowadzi do stwierdzenia, iż Jednostka nie wykorzystuje w pełni osób samodzielnych naukowo do opieki nad pracami dyplomowymi. Bardzo często zadanie to powierza się doktorom.

4.3.

Istnieje spójność polityki kadrowej gwarantującej rozwój kadry z koncepcją kształcenia na kierunku filologia. Kadra naukowo-dydaktyczna jest liczna i stabilna, jednak nie dotyczy to zatrudnionych sinologów, co wykazano w punkcie 4.1. Przyczynia się do tej stabilności polityka kadrowa Uczelni. Wspiera ona rozwój naukowy swoich pracowników, co potwierdzili oni sami na spotkaniu z ZO PKA. Dorobek naukowy kadry przyczynił się do uzyskania kategorii B przez Wydział.

Zastanawia jedynie fakt zatrudniania na półetat osób będących na emeryturze. Wydaje się, że korzystniejszym z punktu widzenia rozwoju Jednostki i kierunku byłoby zatrudnianie w to miejsce młodych adeptów nauki, którzy zapewniliby w większym stopniu zmianę pokoleniową. Nowo przyjmowani pracownicy wybierani są na zasadach konkursowych. Kryteria konkursowe wskazują przede wszystkim na dokonania naukowe. Należałoby zdaniem ZO silniej zaakcentować posiadanie umiejętności dydaktycznych. Uczelnia dokonuje zgodnie z wymogami polskiego prawa oceny okresowej, w której jednym z elementów oceny są umiejętności dydaktyczne. Pracownicy w rozmowie z ZO PKA wskazywali na fakt, że ocenie podlega przede wszystkim aktywność naukowa.

Jak wskazano w punkcie 4.1. pracownikom naukowo-dydaktycznym brakuje większego wsparcia w rozwoju swoich umiejętności dydaktycznych. W Uczelni istnieje system nagradzania pracowników, i w tym zakresie priorytet mają przede wszystkim dokonania naukowe. Według nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces kształcenia na kierunku

filologia zbyt mało nagród i wyróżnień przyznawanych jest za wyróżniającą pracę dydaktyczną.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Ocenę w pełni uzasadniają mocne strony Jednostki wyrażone m.in. w licznej i stabilnej kadrze, co jest wynikiem prowadzenia właściwej polityki kadrowej przez Uczelnię. W pełni spełniono jakościowe i ilościowe wymogi nałożone prawem na minimum kadrowe.

Słabszą stroną jest mało liczna kadra sinologiczna reprezentująca jedynie dyscyplinę językoznawstwo.

Obsada zajęć dydaktycznych jest w większości prawidłowa. Uchybienia jedynie dostrzega ZO PKA w obsadzie niektórych zajęć anglistycznych. Uczelnia nie oferuje pracownikom naukowo-dydaktycznym możliwości podnoszenia kompetencji dydaktycznych organizując kursy i szkolenia w tym zakresie.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. wprowadzić system szkoleń i kursów podnoszących kompetencje dydaktyczne kadry;
2. wzmocnić liczebność kadry sinologicznej oraz zadbać o zaangażowanie w proces dydaktyczny sinologów reprezentujących literaturoznawstwo i kulturoznawstwo;
3. z większą starannością dbać o obsadę dydaktyczną zajęć, w szczególności anglistycznych;
4. w większym stopniu zaangażować osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz tytułem profesora do opieki nad pracami dyplomowymi (obowiązkowo w przypadku prac magisterskich – zapis *Regulaminu studiów, oraz prac licencjackich*).

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Kierunek filologia (wszystkie specjalności) posiada sformalizowaną współpracę z polskim oddziałem międzynarodowej firmy tłumaczeniowej SDL oraz firmą informatyczną ATOS.

Wśród konkretnych form działalności podejmowanych w ramach tej współpracy w latach od 2013 do 2017 r. są m.in.: prezentacje firm na terenie Jednostki, służące orientacji zawodowej studentów, wizyty studentów w siedzibie firm, warsztaty dotyczące tłumaczeń i zarządzania projektami.

Studenci Katedry Germanistyki, którzy mają w programie studiów praktyki zawodowe odbywają je w firmie ATOS, SDL lub w firmach, z którymi Uczelnia nie ma podpisanych umów, a które mają istotne znaczenie w ich zawodowej edukacji (np. W3 Internet Services, PESA, Meble Bydgoskie i in.).

Studenci INiLS nie mają przewidzianych w programie studiów praktyk zawodowych. Z materiałów przedstawionych ZO PKA wynika, że wyróżniający się pod względem wyników w nauce studenci INiLS od roku akad. 2014/2015 otrzymują propozycję odbycia w trakcie studiów trzytygodniowych staży w firmie SDL. Najlepszym stażystom firma proponuje dalszą współpracę lub stałą pracę w Bydgoszczy. Jak wynika z materiałów przekazanych ZO PKA, w roku akad. 2014/2015 z oferty tej skorzystało 22 studentów, w roku akad. 2015/2016 – 8 studentów, w roku akad. 2016/2017 – 14 studentów.

W przypadku KG, której studenci realizują praktyki zawodowe, kontakty obustronne: pracowników Katedry i interesariuszy zewnętrznych są z oczywistych względów intensywniejsze, a przedstawiciele firmy SDL oferują Katedrze pomoc w dostosowaniu oferty kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. Potwierdziły to rozmowy ZO PKA z interesariuszami zewnętrznymi, jak też z osobami odpowiedzialnymi za praktyki zawodowe.

Dzięki współpracy z firmą SDL studenci germanistyki studiów II stopnia mają możliwość zdobycia bezpłatnie certyfikatu *SDL Trados Studio for Translators*. Przygotowanie do testu certyfikacyjnego odbywa się w ramach zajęć konwersatoryjnych znajdujących się w programie studiów: „Narzędzia CAT w pracy tłumacza”, co świadczy o korelacji programu kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Zdawalność testów w ostatnim cyklu kształcenia wśród studentów germanistyki wyniosła 85%. Natomiast zagadnienia dotyczące tłumaczenia maszynowego oraz tłumaczenia wspomaganego komputerowo omawiane są jako jedno z kluczowych tematów na wykładach z „Podstaw translatoryki” prowadzonych dla studentów II roku filologii angielskiej (FA).

Oceniana Jednostka, a ściślej Katedra Germanistyki współpracuje także z Alumniportal.de, który organizuje corocznie targi kariery, ułatwiające absolwentom nawiązanie kontaktów z firmami z Niemiec oraz znalezienie pracy w niemieckich i międzynarodowych firmach działających na terenie Polski. Efektem współpracy była też dyskusja panelowa na temat

możliwości zrobienia kariery z językiem niemieckim na polskim rynku pracy pt. „Meet your Community – Karrierewege von Deutschland-Alumni” zorganizowana 24 V 2016 r. w auli Biblioteki Głównej UKW.

W przypadku INiLS związki z otoczeniem gospodarczym są nikłe. Wynika to w dużej mierze z braku w programie studiów praktyk zawodowych. Dlatego też koncepcja kształcenia realizowana w Instytucie nie jest rezultatem konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi.

Spotkanie ZO PKA z interesariuszami zewnętrznymi - przedstawicielami firmy SDL i ATOS pokazało, że są oni zadowoleni z poziomu znajomości języka obcego studentów i absolwentów kierunku filologia oraz posiadanych przez nich wielu innych, nabytych w podczas studiów na ocenianym kierunku umiejętności. Mimo prowadzonej współpracy tych firm z ocenianą Jednostką, nie są one proszone o wyrażenie opinii dotyczących programów zajęć, realizacji procesu kształcenia oraz osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Przedstawiciel firmy SDL był zainteresowany takiego rodzaju współpracą oraz możliwością posiadania wpływu na programy i plany studiów, co przekładałoby się w konsekwencji na lepsze umiejętności zawodowe zatrudnianego przez nich absolwenta, czy też praktykanta wywodzącego się z prezentowanej Jednostki. Z kolei przedstawiciel firmy ATOS obecny na spotkaniu z ZO PKA wyraził stanowisko, że jego firma jest zainteresowana rekrutacją studentów/absolwentów z dobrą znajomością języka obcego, ale nie wyraził w najmniejszym stopniu zainteresowania współpracą, mającą na celu tworzenie, czy też modyfikowanie koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Firma ta zainteresowana jest jedynie rekrutowaniem pracowników ze znajomością języków obcych.

Przedstawiciele firmy SDL i ATOS podkreślali również to, że zależy im na zatrudnianiu absolwentów kierunku filologia, którzy poza dobrą znajomością języka obcego mogą wykazać się też dobrą znajomością języka polskiego, niezbędną w pracy tłumacza. Jak wynika z przedstawionych przez Jednostkę materiałów, odzew na tę prośbę był jednorazowy: w roku akademickim 2014/2015 w celu lepszego przygotowania studentów do pracy w zawodzie tłumacza zorganizowane zostały warsztaty języka polskiego, które poprowadziła doktorantka z Instytutu Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa UKW.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Choć oceniany kierunek posiada sformalizowaną współpracę z interesariuszami zewnętrznymi (dwie firmy), a także liczne związki nieformalne, które pomagają studentom znaleźć odpowiednie miejsce praktyk zawodowych, a następnie pracy, to jednak współpraca ta jest ograniczona w dużej mierze do KG.

ZO PKA po przeprowadzonych spotkaniach z interesariuszami zewnętrznymi, pracownikami ocenianej Jednostki oraz analizie przedłożonych materiałów stwierdza, że Kontakty z interesariuszami zewnętrznymi są zbyt mało intensywne, a ich udział w tworzeniu programów nauczania powinien być bardziej widoczny. Dotychczas dzięki nim wprowadzono w zakres dydaktyki pojedyncze przedmioty, które rozszerzają zakres umiejętności studentów, pożądanych i wymaganych przez pracodawców na stałe współpracujących z Jednostką (np. „Narzędzia CAT w pracy tłumacza”). Inne zajęcia, takie jak: „Warsztaty języka polskiego” były wprowadzone jednorazowo i nie zostały uwzględnione na stałe w programach studiów, co postulowali interesariusze zewnętrzni.

Zalecane jest, by współpraca z instytucjami z otoczenia społecznego prowadzona przede wszystkim przez KG uległa intensyfikacji i rozszerzeniu również na INiLS. Współpraca ta powinna owocować wzajemnymi relacjami i skutkami w formie konsultacji dotyczących programów kształcenia i charakteru prowadzonych w Jednostce zajęć. Interesariusze zewnętrzni winni mieć wgląd w realizowane programy kształcenia, ich kształtowanie/modyfikację, a także monitorowanie ich realizacji na wszystkich oferowanych przez Jednostkę specjalnościach. W rezultacie przyczyni się to do wprowadzenia nowych, odpowiadających potrzebom zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego treści programowych oraz umożliwi studentom zdobywanie doświadczeń w zakresie działalności związanej z ich wykształceniem.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. wypracować koncepcję spójnej dla wszystkich specjalności ocenianego kierunku polityki dotyczącej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi;
2. włączyć interesariuszy zewnętrznych w proces kształtowania i weryfikacji programów kształcenia oraz umożliwić im systematyczne monitorowanie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku;
3. uwzględnić konkretne potrzeby rynkowe w procesie kształcenia studentów poprzez stałe, systematyczne kontakty pracowników ocenianej Jednostki z większą niż dotychczas grupą przedstawicieli lokalnego środowiska społeczno-gospodarczego;
4. wprowadzić w INiLS praktyki zawodowe, które dawałyby studentom możliwość kontaktu z otoczeniem gospodarczym, umożliwiły zdobywanie doświadczeń i ułatwiały znalezienie miejsca pracy po ukończeniu studiów.

Kryterium 6. Umieździarnarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Oceniany kierunek filologia ma szczególne wymagania dotyczące umiędziarnarodowienia procesu kształcenia. Nie możliwe jest właściwe wykształcenie filologa - absolwenta studiów I i II stopnia bez intensywnych kontaktów z uczelniami zagranicznymi. Kontakty te nie mogą się sprowadzać wyłącznie do internacjonalizacji badań naukowych i kontaktów pomiędzy pracownikami nauki, choć i one w sposób oczywisty wpływają korzystnie na proces kształcenia.

Zarówno pracownicy INiLS jak i KG mają liczne kontakty międzynarodowe, biorą udział w licznych międzynarodowych konferencjach naukowych. Zapraszani są także profesorowie zagraniczni z wykładami gościnnymi. Ten aspekt umiędziarnarodowienia jest odpowiedni do wymogów kształcenia na kierunku.

W ramach kształcenia na kierunku filologia istnieją możliwości mobilności w ramach programu Erasmus+. Wydział ma podpisanych wiele umów z różnymi uczelniami partnerskimi w wielu krajach. Głównym jednak partnerem są uniwersytety niemieckie. Zastanawia jednak fakt stosunkowo niskiej liczby (w relacji do wszystkich studiujących na kierunku) studentów w niej uczestniczących. Zgodnie z Raportem samooceny w latach 2011-2017 wyjechało 99 studentów, a 17 odbyło staże w ramach tego programu w UE.

Podczas spotkania ZO PKA z koordynatorami programu Erasmus + na filologii analizowano przyczyny tego zjawiska. Koordynatorzy podnosili niewielkie zainteresowanie studentów do

wyjazdu wynikające z ich planów życiowych, pracy zarobkowej itd. W dyskusji podniesiono problemu transferu punktów ECTS oraz konieczności dodatkowego zaliczania po powrocie z wyjazdu stypendialnego wyznaczonych w uczelni macierzystych przedmiotów. Na podstawie tej dyskusji oraz przeglądu programów studiów na poszczególnych specjalnościach nie stworzono studentom optymalnych warunków realizacji programu kształcenia oraz korzystania z wyjazdów stypendialnych nie tworząc choćby w planach jednego semestru z większą ilością zajęć do wyboru (tzw. okna mobilności), które mogłyby być odbywane bez dodatkowego zaliczania w ośrodkach zagranicznych. Nie rozwiązano także systemowo ekwiwalencji zajęć z bloku praktycznej nauki języka, których uniwersytety krajów docelowych, w których język specjalności jest ojczystym, nie oferują. Nie wydaje się rozwiązaniem właściwym polecenia studentom uczęszczania na zajęcia lektoratowe w uczelniach macierzystych (lektorat języka, który tam jest ojczystym), a informacje o takich decyzjach ZO PKA uzyskał od koordynatorów programu Erasmus.

Innym, w ocenie ekspertów PKA, nie zbyt korzystnym dla studentów, w szczególności studentów tzw. lingwistyki stosowanej łączącej w sobie kształcenie w dwóch językach specjalnościowych i braku motywowania studentów do wyjazdów, elementem jest sama koordynacja programu. Poza bardzo dobrze działającym koordynatorem uczelnianym w obrębie jednego tylko kierunku działa wielu koordynatorów, którzy dzielą się według jednostek organizacyjnych (instytut i katedra) oraz języków.

Porady, koordynacja wyjazdu stypendialnego jednego studenta nie jest prowadzona przez jednego pracownika, lecz minimum dwóch działających praktycznie niezależnie od siebie. Wprowadza to chaos organizacyjny i dezorientację wśród zainteresowanych wyjazdami. Organizacja wyjazdu z punktu widzenia studenta jest utrudniona (konieczność odwiedzenia dyżurów dwóch koordynatorów, w pewnych przypadkach (to informacje od koordynatorów) niemożliwość zagwarantowania ekwiwalentów dla kształcenia w dwóch językach, może powodować negatywne nastawienie studenta, co do podjęcia decyzji o studiach w uczelni zagranicznej).

Uczelnia przyjmuje także studentów zagranicznych, stypendystów programu Erasmus+ (40 osób w ocenianym okresie), i jest do ich przyjęcia dobrze przygotowana m.in. przez stronę internetową w języku angielskim.

Kadra dydaktyczna jest beneficjentem programu Erasmus Staff Mobility, ramach którego wyjechało 28 polskich dydaktyków uczących na kierunku filologia. Przyjęto zaś w tym okresie (w latach 2011-2017) 7 nauczycieli zagranicznych, którzy prowadzili zajęcia ze studentami filologii.

Autorzy Raportu samooceny wskazują na dość ograniczone możliwości umiędzynarodowienia studiów na specjalności język rosyjski. Brak informacji o możliwościach odbywania studiów przez minimum semestr na uniwersytetach rosyjskich. Widoczne są starania zmiany tej sytuacji przez Władze Instytutu. Podpisywane są umowy z uczelniami partnerskimi, a ostatnio z Państwowym Uniwersytetem Humanistyczno-Technologicznym w Orzechowo-Zujewo (Rosja). Umożliwiło to w kwietniu br. wyjazd 15 polskich studentów na 2 tygodniowy kurs języka rosyjskiego, oraz przyjazd 15 studentów z Rosji.

Bardzo dobrze działa współpraca z DAAD oraz Polsko-Amerykańską Komisją Fulbrighta, co pozwala wzbogacić kadrę dydaktyczną o lektorów, rodzimych użytkowników języka. Warte podkreślenia jest również to, że Katedra Germanistyki prowadziła kształcenie (także badania naukowe) w ścisłej współpracy z Uniwersytetem w Marburgu w ramach prestiżowego programu DAAD współpracy partnerskiej instytutów germanistycznych.

Brakuje natomiast oferty mobilnościowej w zakresie języka arabskiego oraz chińskiego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadra naukowo-dydaktyczna jest obecna w międzynarodowym życiu naukowym, ma liczne kontakty zagraniczne. W Jednostce działa program wymiany Erasmus+, lecz jego zakres nie jest wystarczający dla tak specyficznego w tym zakresie kształcenia na kierunku filologia.

Istnieje zbyt mała oferta stypendialna dla studentów filologii rosyjskiej. Brak optymalnych rozwiązań w zakresie koordynacji wyjazdów na stypendium Erasmus+ szczególnie dla studentów lingwistyki stosowanej.

Dobre praktyki

ZO PKA ocenia jako dobrą praktykę stosowane rozwiązania mobilnościowe w zakresie tzw. GIP (Germanistische Institutspartnerschaften) w ramach germanistyki.

Zalecenia

Należy:

1. usprawnić i lepiej zorganizować koordynację wyjazdów w ramach programu Erasmus+;
2. podjąć działania zachęcające studentów do korzystania z programów mobilnościowych;
3. opracować ofertę mobilnościową dla studentów w zakresie języka arabskiego oraz chińskiego;
4. kontynuować działania w celu poszerzenia oferty stypendialnej dla studentów filologii rosyjskiej.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Kierunek filologia mieści się w budynku wolnostojącym, trzypiętrowym, monitorowanym, przy ul. Grabowej 2. Budynek ten został przekazany Uczelni w 1997 r. po mieszczącej się tam wcześniej szkole podstawowej i przystosowany do prowadzenia w nim zajęć dydaktycznych. Obecnie mają w nim zajęcia studenci kierunku filologia, który tworzą dwie jednostki – Instytut Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej i Katedra Germanistyki; każda z nich ma swój sekretariat. Mają one do dyspozycji 8 sal wykładowych (od 40 do 74 miejsc), 20 sal ćwiczeniowych (łącznie na 459 miejsc). Dwie z sal (na 46 i 24 osoby) mają możliwość połączenia za pomocą rozsuwanych drzwi, co daje możliwość prowadzenia zajęć dla 70 studentów. W budynku jest też jedna pracownia komputerowa na 14 miejsc.

Wypożyczenie sal w sprzęt audiowizualny niezbędny do nowoczesnego prowadzenia zajęć językowych jest niewystarczające: w 5 salach dydaktycznych znajdują się telewizory i projektor multimedialny. Poza tym pracownicy mają do dyspozycji 8 przenośnych projektorów multimedialnych, 2 laptopy, zestawy głośników i radioodbiorniki z odtwarzaczami CD. W wielu przypadkach jest to już sprzęt wyeksploatowany i nieodpowiadający standardom nowoczesnego kształcenia językowego. Biorąc pod uwagę charakter kształcenia w INiLS i KG i liczbę pracowników nauczających w tych jednostkach, liczba sal wyposażonych w sprzęt audiowizualny i przenośne sprzęty jest niewystarczająca do potrzeb jednostki i liczby kształcących się tu studentów.

Dla potrzeb dydaktycznych nie wystarcza też jedna pracownia komputerowa, której wyposażenie wymaga modernizacji. Brak również specjalistycznych pracowni i laboratoriów językowych. Sale wykładowe nie są wyposażone w tablice multimedialne i nowoczesny sprzęt audiowizualny, wspomagający i ułatwiający naukę języków obcych i sprzyjający prowadzeniu nowoczesnego kształcenia językowego. Biorąc pod uwagę kierunkowe efekty kształcenia określone dla studiów I i II stopnia: K1A_U06, K1A_U09, K2A_U04, K2A_U07, K2A_U11) i obecny stan infrastruktury dydaktycznej, osiągnięcie tych efektów związane z wykorzystaniem,

szczególnie na zajęciach dydaktycznych, najnowszych metod i form komunikacji medialnej, może być utrudnione, co zresztą sygnalizowali pracownicy kierunku na rozmowach z ZO PKA. Wymiany wymagają też wysłużone meble znajdujące się w salach zajęciowych, które są zniszczone i niewygodne dla studentów, użytkujących je wiele godzin dziennie. W budynku nie ma też punktu ksero, który jest niezbędny studentom do powielania materiałów dydaktycznych. Nauczyciele akademicy (85 osób) korzystają z 24 pokoi pracowniczych. Jeśli chodzi o higienę pracy, to nie spełnia ona wymogów odpowiednich dla funkcjonowania na uczelni, ponieważ liczba osób w pomieszczeniach pracowniczych jest zbyt duża, a w pomieszczeniach tych oprócz pracowników przebywają też często studenci przychodzący na konsultacje, czy zaliczenia. Poza tym stan techniczny pomieszczeń pracowniczych wymaga remontu, a ich powierzchnia nie jest zbyt duża (średnio w pokojach pracowniczych przebywa 4-5 osób). Pomieszczenia te są, co prawda, wyposażone w komputery, drukarki, niektóre w kserokopiarki, ale jest to często sprzęt przestarzały o znacznie ograniczonych możliwościach jego wykorzystania.

Oprócz pomieszczeń dydaktycznych i administracyjnych w budynku znajduje się bufet, w którym można kupić zimne i gorące przekąski oraz automaty z napojami gorącymi, zimnymi i słodczymi.

W budynku przy ul. Grabowej 2 jest podłączone światłowodowe połączenie internetowe, do którego mają dostęp wszyscy posiadacze konta w domenie *ukw.edu.pl*. Istnieje również możliwość przydzielenia takiego dostępu dla gości UKW.

Dużym udogodnieniem w nauce języków obcych jest zapewnienie od roku akad. 2013/14 platformy e-learningowej *Moodle*, dla pracowników i studentów kierunku filologia, która umożliwia usprawnia proces kształcenia poprzez udostępnianie materiałów dydaktycznych, przekazywanie informacji organizacyjnych oraz umożliwianie studentom wykonywania zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej. Zauważyć jednak trzeba, że korzystają z niej przede wszystkim angliści i germaniści (w ciągu 4 lat funkcjonowania platformy umieszczono na niej łącznie 56 kursów anglistycznych oraz cykle zajęć prowadzonych przez pracowników KG).

W budynku, gdzie odbywają się zajęcia dla kierunku filologia są jedynie podstawowe udogodnienia dla osób niepełnosprawnych: podjazd prowadzący do holu, platforma przyschodowa, toaleta (niestety tylko na jednym piętrze). Brak jest jednak w budynku specjalnie dostosowanej dla osób niepełnosprawnych windy, umożliwiającej wygodne przemieszczanie się pomiędzy piętrami. Brak również udogodnień dla osób niedowidzących/niewidzących i niedosłyszących. Ze sprzętu wspomagającego proces

studiowania, który jest przygotowany dla studentów z niepełnosprawnościami wzrokowymi są dostępne jedynie dyktafony.

Ze spotkania ZO PKA z Pełnomocnikiem ds. studentów niepełnosprawnych wynika jednak, że wobec studentów z niepełnosprawnościami Uczelnia podejmuje różne wspomagające działania głównie jednak dotyczą one kwestii powiązanych z organizacją procesu studiowania (por. zmian formy egzaminu/zaliczenia, wydłużenie czasu na realizację zadania, wydłużenie sesji), a nie łamania barier architektonicznych, czy też dostosowania pomocy i materiałów dydaktycznych do potrzeb tej grupy studentów.

Do indywidualnej opieki nad osobami niepełnosprawnymi przypisani są na Uczelni konkretni nauczyciele, zapewniający wsparcie organizacyjno-metodyczne. Raz w roku studenci niepełnosprawni wypełniają przygotowane dla nich specjalne formularze, w których opisują swoją sytuację i potrzeby i ograniczenia. Konkludując, osoby niepełnosprawne są objęte opieką, natomiast zastrzeżenia budzi nie w pełni przystosowana dla nich infrastruktura, która ogranicza ich swobodne przemieszczanie się.

Jednostka nie posiada biblioteki w budynku, w którym odbywają się zajęcia. Biblioteka Neofilologiczna od roku akad. 2013/2014 została bowiem przeniesiona do nowego gmachu bibliotecznego przy ul. Szymanowskiego 3, a jej zasoby włączono do zbiorów Biblioteki Głównej UKW, mieszczącej się w innym punkcie miasta, odległym od budynku na Grabowej 2 o ok. 15 minut marszu. Utrudnia to zarówno pracownikom, jak i studentom korzystanie ze słowników i innych materiałów dydaktycznych niezbędnych na zajęciach, o czym pracownicy ocenianej Jednostki informowali na spotkaniach z ZO PKA. Możliwe jest korzystanie ze specjalistycznych zasobów elektronicznych, ale niewystarczające wyposażenie sal zajęciowych w sprzęt multimedialny często uniemożliwia ten sposób korzystania z zasobów elektronicznych pracownikom Jednostki.

Wizyta ZO PKA w budynku Biblioteki Głównej UKW wykazała, że spełnia ona wszelkie europejskie standardy, a jej system biblioteczny składa się z bogato wyposażonej biblioteki (około 800 tys. woluminów, w tym prawie 60 tys. z zakresu filologii obcych).

Na powierzchni 18 000 m² mieszczą się nowoczesne magazyny, pracownie internetowe i multimedialne, czytelnie, pomieszczenia do pracy indywidualnej i grupowej, sale dydaktyczne, jest również duży obszar z wolnym dostępem do półek (ok. 6 000 woluminów) oraz przestrzeń społeczna, wystawowa i sala konferencyjna mieszcząca 200 osób. Budynek jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (m.in. windy, napisy w języku Braille'a, usługa Tłumacza Migam w Oddziale Wypożyczeń oraz specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie). Biblioteka została uhonorowana dyplomem „Przyjazny 2013” przyznany

przez Bydgoski Oddział SARP za troskę o jakość przestrzeni dla wszystkich użytkowników w kategorii budynków użyteczności publicznej (por. www.biblioteka.ukw.edu.pl).

Ponad 50 tys. zbiorów przechowywane jest w magazynach zamkniętych (w tym księgozbiór w języku angielskim obejmuje ok. 19 400 egzemplarzy, w niemieckim ok. 7 600, w rosyjskim ok. 26 800). W strefie wolnego dostępu użytkownicy mają możliwość sięgania po najnowsze i najbardziej poczytne pozycje. Mieści się tu ponad 130 tys. jednostek bibliotecznych. W obszarze literatury z zakresu nauk humanistycznych (w szczególności dotyczącej językoznawstwa, literatury pięknej, czy nauki o literaturze) zgromadzono ponad 32 tys., w tym księgozbiór filologii obcych liczący 5 730 woluminów (w języku angielskim 2 160 egzemplarzy, w niemieckim – 1 980, w rosyjskim – 1 590).

W Czytelni Oddziału Czasopism biblioteki można korzystać z czasopism polskich i zagranicznych. Aż 117 tytułów czasopism i serii wydawniczych pochodzi z zakresu nauk filologicznych w językach obcych. W 2017 r. biblioteka zaprenumerowała następujące obcojęzyczne czasopisma drukowane: *Cognitive Linguistics*, *Deutsch als Fremdsprache*, *Literatur und Kritik*, *Zeitschrift für Literatur*, *Zeitschrift für Germanistische Linguistik*, *Izvestija Akad. Nauk. Ser. Literatury i Jazyka*, *Russkaja Literatura*, *Voprosy Jazykoznanija*, które są dla kształcenia ogólnoakademickiego na kierunku „filologia”.

Dzięki Wirtualnej Bibliotece Nauki użytkownicy biblioteki mają możliwość korzystania ze źródeł elektronicznych. W 2016 roku biblioteka oferowała dostęp do pełnotekstowych i bibliograficznych baz danych, jak np.: EBSCO eIFL Direct, Elsevier – Science Direct, Web of Knowledge, Springer – Kluwer, NATURE, SCIENCE, Wiley-Blackwell, Scopus, LEX (kolekcja Szkolnictwo Wyższe i Nauka z modułami Komentarze i Monografie), będących w czasowym dostępie. Wirtualna Biblioteka Nauki umożliwia studentom i pracownikom dostęp do tytułów czasopism w językach obcych z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, metodyki nauczania jęz. obcych.

Korzystanie z zasobów Biblioteki UKW umożliwia studentom katalog komputerowy i kartkowy. Księgozbiór biblioteki jest systematycznie powiększany poprzez zakupy, dary i wymianę. Do chwili obecnej opisy około 79% zbiorów zostały włączone do systemu bibliotecznego Horizon, co umożliwia czytelnikom zamawianie ich zarówno na terenie biblioteki, jak i z dowolnego urządzenia podłączonego do Internetu. Dostęp do zasobów tradycyjnych i elektronicznych ułatwia studentom wykonywanie zadań w ramach pracy własnej.

Za pośrednictwem Wypożyczalni Międzybibliotecznej mają oni prawo do korzystania ze zbiorów innych bibliotek krajowych i zagranicznych.

Informacje dotyczące możliwości, jakie oferuje biblioteka, studenci uzyskują podczas szkoleń bibliotecznych i od prowadzących zajęcia.

Trzeba odnotować, że osobny zbiór biblioteczny w języku niemieckim (ponad 700 pozycji) gromadzony jest od 2008 r. w Katedrze Germanistyki w ramach lektoratu DAAD, który wykorzystywany jest zarówno do zajęć dydaktycznych, jak też do pisania prac dyplomowych i pracy naukowej pracowników KG.

Biblioteka w doskonały sposób umożliwia korzystanie ze swoich zasobów osobom z niepełnosprawnościami (windy, toaleta na każdym piętrze z oznakowaniem w języku Braille'a, 3 specjalistyczne kabiny: dla osób z niepełnosprawnością ruchową, niedowidzących, niewidzących ze specjalnym oprogramowaniem).

Podsumowując, nowoczesna architektura i infrastruktura budynku Biblioteki Głównej UKW, zakres tematyczny oraz zasięg językowy zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych w pełni odpowiada potrzebom wynikającym z realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku, w tym w szczególności osiągania efektów kształcenia mających na celu przygotowanie studentów do prowadzenia badań na I stopniu studiów i zapewnienie im udziału w badaniach na II stopniu studiów. Wielkość zasobów bibliotecznych jest dostosowana do liczebności studentów na ocenianym kierunku oraz planów jego rozwoju. Zbiory biblioteczne zapewniają dostęp do literatury wskazanej w sylabusach przedmiotów, są systematycznie aktualizowane, ich zakres tematyczny, językowy jest dostosowany do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku w tym w szczególności mających na celu osiągnięcie przez studentów przygotowania do prowadzenia badań lub zapewnienia udziału w badaniach.

Warto jednak zwrócić uwagę na zbyt krótki czas pracy biblioteki (od poniedziałku do piątku jest otwarta do godz. 19.00, a w soboty do godz. 17.00), co może utrudniać korzystanie z biblioteki po zakończonych wieczorem zajęciach. W niedzielę biblioteka jest nieczynna.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa pozwala w podstawowym stopniu na realizację procesu dydaktycznego, ale by proces ten przebiegał efektywniej, wymagana jest zdecydowana poprawa stanu faktycznego, to jest polepszenie warunków lokalowych dla studentów i pracowników (pracownie i laboratoria specjalistyczne, sale wyposażone w nowe meble i nowoczesny sprzęt audiowizualny, baza socjalna). Trzeba podkreślić, że Dyrekcja INiLS i KG nie pozostają w tej sprawie bierne, czego dowodem są systematycznie kierowane na ręce Rektora UKW w Bydgoszczy pisma (korespondencja od 2012 r. do

2017 r.) z prośbą o konkretne działania w tej sprawie (przekazanie na potrzeby kierunku budynku po bibliotece przy ul. Chodkiewicza 30, znajdującej się w sąsiedztwie Biblioteki Głównej, bądź modernizacja obecnego budynku). Jak do tej pory Rektor UKW nie podjął w tej sprawie konkretnych udokumentowanych działań i w jednym piśmie zwrotnym z 2015 r. skierowanym do kierownika KG i sporządzonym po konsultacji z Prorektorem ds. Finansów i Rozwoju oraz Kanclerzem UKW przedstawił jedynie opinię dotyczącą stanu technicznego budynku przy ul. Grabowej 2. Wynika z niej, że stan techniczny budynku jest dobry i przeprowadzone w nim zostały liczne bieżące remonty lub naprawy. Nie ma natomiast żadnej wiążącej odpowiedzi na konkretne pytania dotyczące polepszenia obecnych warunków lokalowych i infrastruktury dydaktycznej, której oczekują władze INiLS oraz KG.

Proces kształcenia utrudnia brak biblioteki kierunkowej na terenie budynku przy ul. Grabowej 2 i znaczna odległość od Biblioteki Głównej, w której znajdują się niezbędne materiały dydaktyczne. Dobrze widziane byłoby zorganizowanie biblioteki podręcznej, składającej się z niezbędnych do prowadzenia zajęć materiałów dydaktycznych, słowników, które ułatwiłyby pracę wykładowcom i naukę studentom, bądź przeniesienie kierunku „filologia” do wspomnianego wyżej budynku przy ul. Chodkiewicza 30 (obecnie wymaga on remontu), który znajduje się w sąsiedztwie Biblioteki Głównej.

Niezadowolenie z obecnej sytuacji związanej z infrastrukturą wyrażają również studenci, którzy w ankietach jednoznacznie negatywnie opiniują warunki panujące w budynku przy ul. Grabowej 2 i zgłaszają konieczność ich poprawy.

Podkreślić należy natomiast to, że Biblioteka Główna UKW jest nowoczesna pod względem architektury, wzorowa pod względem infrastruktury, zasobów bibliotecznych, przystosowania dla osób niepełnosprawnych, oprogramowania oraz dostępu do zasobów cyfrowych stacjonarnie i on-line.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka ma do dyspozycji nieprzystosowany do nowoczesnego kształcenia językowego i studiowania budynek, dysponujący niewystarczającą liczbą sal dydaktycznych, w których są stare, niewygodne meble i brak nowoczesnego sprzętu audiowizualnego. Wyraźne niedobory występują w zakresie pracowni specjalistycznych, laboratoriów i drugiej pracowni komputerowej. Sytuacja ta utrudnia w dużym stopniu osiągnięcie

efektów kierunkowych na studiach I i II stopnia (wymienionych wyżej), które są ściśle związane z nowoczesną bazą dydaktyczną.

Budynek przy ul. Grabowej 2 nie posiada kompletnych rozwiązań systemowych pomagających dostosować proces kształcenia do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wymogów tych nie spełnia w wystarczającej mierze infrastruktura budynku (brak windy, brak toalety dla osób niepełnosprawnych na każdym piętrze).

Ponadto brak biblioteki kierunkowej w budynku przy ul. Grabowej 2 w znacznym stopniu utrudnia proces kształcenia, mimo iż bardzo dobrze zorganizowany jest system biblioteczny w Bibliotece Głównej UKW (bogato wyposażona Biblioteka, stale powiększany księgozbiór), odpowiadający potrzebom wynikającym z realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku, w tym w szczególności osiągania efektów kształcenia mających na celu przygotowanie studentów do prowadzenia badań na I stopniu studiów i zapewnienie im udziału w badaniach na II stopniu studiów.

Jednostka monitoruje infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny, jednak oprócz dokonywania bieżących napraw w budynku nie zostały uwzględnione inne potrzeby wyrażane przez dyrekcję INiLS i KG w regularnych pismach kierowanych do Rektora UKW.

Z powodu braku biblioteki podręcznej w budynku na ul. Grabowej 2 zalecane jest, by pracownicy częściej niż dotychczas korzystali z platformy e-learningowej, na której można zamieszczać materiały dydaktyczne niezbędne do zajęć i do pracy własnej studentów.

Na ocenę infrastruktury miały wpływ miał przede wszystkim stan budynku przy ul. Grabowa 2, w którym odbywa się proces dydaktyczny; niedoposażenie sal w nowoczesny sprzęt audiowizualny; brak udogodnień dla osób niepełnosprawnych w postaci przełamania barier architektonicznych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. doposażyć sale dydaktyczne w sprzęt audiowizualny;

2. przeprowadzić remont generalny budynku przy ul. Grabowej 2, bądź udostępnić inny obiekt, który spełniałby wymagania niezbędne dla prowadzenia procesu nowoczesnego kształcenia językowego oraz byłby przyjazny dla osób niepełnosprawnych;
3. zapewnić pracownikom dostęp do zasobów dydaktycznych i słowników w formie elektronicznej.
4. otworzyć specjalistyczne pracownie i laboratoria językowe niezbędne w nowoczesnym nauczaniu języków obcych.
5. wydłużyć (o 1 godzinę) pracę Biblioteki Głównej.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Zasadniczym elementem opieki oraz wsparcia studentów wizytowanego kierunku w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia są nauczyciele akademicki. Oferowane przez nich wsparcie obejmuje nie tylko tradycyjne metody, takie jak możliwość uczestnictwa w konsultacjach, czy oferowanie pomocy drogą mailową. Dzięki kameralnej atmosferze, panującej z uwagi na niską liczebność poszczególnych grup (10-11 osób), prowadzący nawiązują ze wszystkimi studentami bezpośrednie kontakty. Według opinii studentów i pracowników obecnych na spotkaniach z ZO PKA, dzięki tak zbudowanym relacjom z prowadzącymi, otrzymują oni pełne i niezbędne wsparcie w zakresie pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych oraz mają możliwość konsultowania różnorodnych problemów z prowadzącymi.

Zarówno studenci, jak i pracownicy ocenianego kierunku, a także Pełnomocnik Rektora UKW ds. osób niepełnosprawnych poinformowali, że osoby niepełnosprawne mają swojego opiekuna, opłacanego przez Uczelnię, a ich problemy i potrzeby są rozpatrywane indywidualnie przez władze Jednostki i Uczelni. W związku z tym wsparcie studentów ma charakter dostosowany do indywidualnych potrzeb studenta.

Mimo braku kompletnych rozwiązań systemowych związanych z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, należy stwierdzić, że podczas wizytacji ZO PKA spotykał niepełnosprawnych studentów, którzy uczestniczyli aktywnie w życiu akademickim. Jednak nie jest to efekt likwidowania barier architektonicznych a bardziej dostosowania pomocy i materiałów dydaktycznych do potrzeb tej grupy.

Od roku akademickiego 2016/17 został wprowadzony na UKW internetowy system zapisywania się na zajęcia (USOSweb). Studenci wyjątkowo uzdolnieni mogą korzystać z indywidualnego programu studiów (IPS) oraz z indywidualnej organizacji studiów (IOS).

Rozwój naukowy studentów jest wspierany zarówno przez indywidualne konsultacje, wspólne publikacje pracowników i studentów, jak również w ramach działalności Kół naukowych. Trzeba podkreślić dużą i różnorodną aktywność studentów działających w siedmiu kołach naukowych: Koło Naukowe Studentów Germanistyki, Studenckie Naukowe Koło Psycholingwistyczne, Studenckie Koło Naukowe Języka i Kultury Arabskiej „AN-NAHDA”, Studenckie Koło Naukowe Debaty w Języku Arabskim „AL-MUNATHARA”, Studenckie Koło Naukowe „Przekładka”, Studenckie Koło Naukowe Kulturoznawców, czy Studenckie Koło Naukowe Literaturoznawców. Ponadto angażują się w prace w Klubie dyskusyjnym „Есть мнение”; „Deutsch mit Spaß” oraz Bydgoskim Kole Polskiego Towarzystwa Badania Gier. Działalność studentów kierunku „filologia” w wyżej wymienionych formach działalności zasługuje na wyróżnienie.

Z rozmów ZO PKA ze studentami działającymi w Kołach naukowych i z pracownikami wynika, że wsparcie finansowe ze strony ocenianej Jednostki i Uczelni jest znikome. Studentom nie umożliwia się też zamieszczanie na stronie internetowej uczelni informacji o bieżących formach aktywności studentów działających w wymienionych powyżej kołach naukowych i innych formacjach, w których podejmują aktywność. Mimo to ich aktywność nie maleje.

Studenci mają też możliwość wyjazdu w ramach programu Erasmus/Erasmus+. Jednak liczba wyjazdów na studia w ramach tego programu w ocenie ZO PKA nie jest wystarczająco duża – w latach 2012-2017 na studia i praktyki zagraniczne wyjechało 116 studentów filologii angielskiej i germańskiej (99 studentów na studia i 17 na praktyki). Wynika z tego, że na ok. 900 studentów ocenianego kierunku w przeciągu 5 lat wyjechało średnio w każdym roku akademickim około 20 studentów na studia i 3-4 na praktyki. Zdecydowanie mniej odnotowuje się przyjeżdżających studentów na UKW. W tym samym okresie czasu – przyjechało 40 studentów oraz 5 z poza programu Erasmus z Kazachstanu. Oprócz tego studenci INiLS oraz

KG wyjeżdżają na seminaria, spotkania naukowe i warsztaty, konkursy do Niemiec, Anglii oraz w mniejszym stopniu do Rosji.

Studenci przejawiający szczególne zainteresowanie wybranymi dziedzinami nauki oraz wykazujący się szczególnymi zdolnościami są zachęceni i do prowadzenia własnych badań, prezentacji lub publikacji ich wyników oraz do uczestnictwa w takich formach komunikacji naukowej, jak konferencje, spotkania naukowe oraz wspólne publikacje pracowników i studentów. Przedstawiony Raport samooceny i przeprowadzone rozmowy ZO PKA potwierdzają duże zaangażowanie pracowników i studentów w tej kwestii.

Na UKW działa Biuro Karier, które oferuje studentom i absolwentom konsultacje indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym, zapewnia dostęp do aktualnych ofert pracy, praktyk i staży, informacji o szkoleniach i spotkaniach z pracodawcami, udziela porad w zakresie metod poszukiwania pracy, zakładania własnej działalności gospodarczej itp. Biuro zajmuje się również monitorowaniem karier zawodowych absolwentów UKW. Aktualnie prowadzony jest projekt pt. „Biuro karier pomostem do kariery” skierowany do studentów ostatnich roczników, w tym również dla filologii.

Jesienią każdego roku organizowane są w Bydgoszczy Targi Pracy, w których uczestniczą wszystkie większe uczelnie bydgoskie, w tym również UKW. Jest to okazja dla studentów do zapoznania się z ofertami pracy i bezpośredniego kontaktu z pracodawcami.

Działania związane z przygotowaniem i wejściem studentów na rynek pracy są podejmowane również w INiLS i KG, w szczególności dotyczą one studentów, którzy swoją przyszłość zawodową wiążą z pracą tłumacza. Pomocne są tu organizowane spotkania z przedstawicielami firm Redcoon Polska oraz ATOS nt. Działalności firm i możliwości zatrudnienia po ukończeniu studiów filologicznych.

Studenci INiLS i KG biorą udział, jako wolontariusze w działalności na rzecz różnych podmiotów w mieście (np. DR CLOWN – zbiórki rzeczowe, wolontariat na oddziałach dziecięcych w bydgoskich szpitalach) oraz w imprezach organizowanych na terenie Bydgoszczy: m.in. w Międzynarodowy, Festiwalu Filmów Dokumentalnych *Camerimage*, Międzynarodowych Zawodach Lekkoatletycznych i innych imprez sportowych organizowane przez Klub Sportowy „Zawisza”. Studenci opiekują się też zagranicznymi grupami młodzieżowymi w ramach trwających Bydgoskich Impresji Muzycznych. Ponadto, jako wolontariusze (tłumacze) pomagali policji podczas EURO 2012 w kontaktach z kibicami zagranicznymi.

Motywowaniu studentów do osiągania lepszych wyników w nauce i do prowadzenia własnych badań naukowych służy także system stypendiów naukowych i nagród, takich jak stypendium

Rectora UKW dla najlepszych studentów, Stypendium Prezydenta Miasta Bydgoszczy dla wyróżniających się studentów, stypendium Fundacji przy BZ WBK, stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia naukowe, nagrody dla najlepszego studenta i absolwenta UKW. Informacje o możliwościach i kryteriach uzyskania takich stypendiów znajdują się na stronie Samorządu Studenckiego oraz na stronie internetowej UKW. Kryteria są według studentów i ZO PKA określone w sposób poprawny – głównym czynnikiem jest wysokość średniej z uzyskanych ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i dydaktyczne, które muszą być udokumentowane.

UKW zapewnia także pomoc materialną dla studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Są to: stypendia socjalne, stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych i zapomogi losowe. Informacje o możliwości i zakresie pomocy materialnej, kryteriach przyznawania stypendiów naukowych i socjalnych oraz zapomóg znajdują się na stronie Samorządu Studenckiego. Informacji na ten temat udzielają Komisja ds. Socjalnych Samorządu Studenckiego, Dziekanat WH, sekretariaty INiLS i KG oraz opiekunowie roku. Wniosek o stypendium socjalne składa się w wersji elektronicznej w systemie USOSweb.

Studenci stacjonarni, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkają poza stałym miejscem zamieszkania, mają prawo do stypendium socjalnego w zwiększonej wysokości. Stypendium specjalne dla studentów niepełnosprawnych może otrzymać student, którego niepełnosprawność jest potwierdzona orzeczeniem właściwego organu. Student może uzyskać jednorazową zapomogę (raz na semestr) wypłacaną ze środków Funduszu Pomocy Materialnej w związku z nagłym pogorszeniem się sytuacji materialnej wywołanej zdarzeniem losowym i w innych uzasadnionych i udokumentowanych wypadkach. Decyzję o przyznaniu zapomogi podejmuje Wydziałowa Komisja Stypendialna na wniosek studenta. Informacja o kryteriach jej przyznawania jest dostępna na stronie UKW i Samorządu Studenckiego.

Dobrej komunikacji ze studentami służą uczelniany system USOSweb oraz strony internetowe INiLS, w tym KFA, oraz KG, gdzie są dostępne informacje nt. przedmiotów, ocen, godzin pracy i zajęć poszczególnych pracowników, ich adresy mailowe itp. Wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na filologii są dostępni dla studenta nie tylko w godzinach zajęć i konsultacji, ale także drogą mailową. Komunikacji ze studentami, rozpatrywaniu ich wniosków i uwag służy opiekun wyznaczany dla każdego rocznika danej specjalności. Jego zadaniem jest informowanie studentów o sprawach związanych z tokiem studiów, rozwiązywanie sytuacji problemowych, udzielanie indywidualnych porad itp.

Sprawami studenckimi i obsługą studiów zajmuje się Dziekanat WH oraz Dział Rekrutacji i Spraw Studenckich. Studenci filologii mogą również zwracać się z bieżącymi sprawami i

pytaniem do sekretariatów INiLS oraz KG. Działają one sprawnie i są przyjazne dla studentów.

Wszelkie sprawy związane z wyjazdami z programu Erasmus i innymi, których załatwienie odbywa się na poziomie Biura Rektora, są załatwiane zbyt powolnie, co prowadzi niejednokrotnie do odwołania wyjazdu ze względów formalnych.

8.2

Po zakończeniu każdego semestru studenci wypełniają w systemie USOSweb anonimowe ankiety ewaluacyjne, w których oprócz zestawu pytań dotyczących: organizacji zajęć, sposobu prowadzenia zajęć, klimatu społecznego zajęć, dostrzeganych korzyści z udziału w zajęciach, oraz oceny efektów kształcenia, mogą również zamieścić własny komentarz i uwagi.

Zebrane uwagi i oceny z ankiet podlegają następnie analizowaniu i są opracowywane zbiorczo oraz w odniesieniu do poszczególnych pracowników.

Przedstawiciele studentów filologii uczestniczą w posiedzeniach Rady Wydziału, biorą również udział w posiedzeniach komisji przyznających pomoc materialną. Komisja ds. Socjalnych działająca przy Samorządzie Studenckim UKW, a także Dział Rekrutacji i Spraw Studenckich przeprowadzają badania ankietowe na temat pożądanych zmian w regulaminie przyznawania pomocy materialnej.

Według studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA, Jednostka zapewnia kompleksowy i bieżący przepływ wszelkich informacji związanych z opieką i wsparciem studentów poprzez strony internetowe Instytutu, Wydziału oraz Uczelni – w zakresie istniejących elementów systemu. Jednocześnie Jednostka nie prowadzi badań dotyczących opinii studentów w sprawie funkcjonowania systemu opieki i wsparcia, ani oceny poziomu satysfakcji studentów z obsługi administracyjnej oraz kadry wspierającej proces kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci wizytowanego kierunku korzystają ze standardowych form opieki, do których należą stypendia socjalne oraz jednorazowa pomoc dla osób rozpoczynających studia, pochodzących z mniejszych ośrodków. Ze wsparcia zachęcającego do lepszych wyników mogą korzystać studenci o wysokiej średniej ocen, którym przyznawane jest stypendium Rektora UKW.

Misję wsparcia studentów, szczególnie na płaszczyźnie związanej z efektywnym osiąganiem zakładanych efektów kształcenia oraz w ramach zdobywania umiejętności badawczych, realizują z powodzeniem nauczyciele akademicy z filologii.

W Uczelni działa efektywny system opieki i wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Wizytowana Jednostka zapewnia odpowiadającą potrzebom studentów, kompleksową obsługę administracyjną oraz dostęp do wszelkich informacji związanych z przyznawanymi formami wsparcia i opieki, w przeciwieństwie do nie zawsze funkcjonującej sprawnie administracji centralnej, o czym ZO PKA został poinformowany na spotkaniach z pracownikami i studentami.

W Jednostce istnieją systemowe mechanizmy wspierania studentów w kontaktach z rynkiem pracy.

Z informacji uzyskanych przez ZO PKA ze studentami i opiekunami kół naukowych wynika, że na poziomie Wydziału, Instytutu i KG nie prowadzi się wsparcia finansowego działalności Kół naukowych, podobnie jak nie prowadzi się oceny systemu opieki i wsparcia studentów oraz poziomu satysfakcji z obsługi administracyjnej, jak i dostępu do informacji.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy:

1. usprawnić system uczelnianego/wydziałowego finansowego wspierania inicjatyw studenckich i różnych przejawów form ich aktywności m.in. w kołach naukowych
2. wypracować procedury, które pozwolą włączyć studentów w ocenę infrastruktury;
3. wprowadzić badania dotyczące możliwości poznania opinii studentów w sprawie funkcjonowania systemu opieki i wsparcia, oceny poziomu satysfakcji studentów z obsługi administracyjnej oraz kadry wspierającej proces kształcenia;
4. udostępnić strony internetowe Uczelni w celu popularyzacji osiągnięć naukowych studentów, i wszelkich podejmowanych przez nich inicjatyw na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego.

7. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Dot. umiędzynarodowienia studiów (rozszerzenie współpracy międzynarodowej w obszarze badań naukowych oraz wymiany studentów i pracowników).	Zalecenie zostało zrealizowane częściowo. Nawiązanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, skutkowało organizacją wspólnych konferencji, wykładów gościnnych oraz wyjazdów naukowo-dydaktycznymi studentów. Podpisanie nowych umów w ramach programu Erasmus oraz Erasmus+. W zakresie języków arabskiego i chińskiego nie podjęto takich działań.
Dot. zintensyfikowania działań do poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania badań naukowych.	Zalecenie zostało zrealizowane. Zmodyfikowanie zasad przyznawania pracownikom dotacji na utrzymanie potencjału badawczego oraz środków dla młodych pracowników naukowych. Pozyskanie środków na badania w ramach Narodowego Centrum Nauki (1 projekt zespołowy, 1 projekt indywidualny).
Dot. popularyzacji wyników badań naukowych.	Zalecenie zostało zrealizowane. Zwiększenie liczby publikacji w renomowanych czasopismach naukowych (Linguistik Online, Colloquia Germanica, Sprachkunst).
Dot. udziału pracowników w konferencjach naukowych.	Zalecenie zostało zrealizowane.
Dot. poprawy bazy dydaktycznej .	Zalecenie nie zostało zrealizowane. Systematyczne kierowanie do władz Uczelni wniosków o zakup sprzętu informatycznego oraz zgłaszanie problemów związanych z infrastrukturą.